

Az
ELTE Radnóti Miklós
Gyakorló Általános Iskola és
Gyakorló Gimnázium
Pedagógiai Programja

OM azonosító: 037802
1146 Budapest, Cházár András u. 10.

Budapest, 2015. október 21.

dr. Molnár Katalin
igazgató

Tartalomjegyzék

1. Pedagógiai alapelveink, céljaink, feladataink, intézményi feltételeink, eljárásaink	3
2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai folyamatok	12
3. Közösségfejlesztés, a tanulók részvételi jogai	17
4. A hátrányok enyhítése, esélyegyenlőség, pályaorientáció	21
5. A szülők, a partnerek és a pedagógusok együttműködése	23
6. Egészségnevelési program	25
7. Környezeti nevelési program	29
8. Az oktatás szerkezete	30
9. A tanárképzéssel összefüggő feladatok	35
10. A pedagógiai program végrehajtását biztosító eszközök	37
Záradék	39
Mellékletek	40

1. Pedagógiai alapelveink, céljaink, feladataink, intézményi feltételeink, eljárásaink

1.1. Történeti áttekintés

Iskolánk eredetileg az 1920-as években a Pesti Izraelita Hitközség iskolájának épült. A második világháború után egy ideig tanítóképző, gimnázium, általános iskola működött az épületben. A Radnóti Miklós Gimnáziumot 1959-ben alapították, majd 1961-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem Gyakorlóiskolájaként 12 évfolyamos iskola lett. Gyakorlóiskolaként a mai napig az Egyetem a fenntartónk, az alsó- és középfokú oktatás mellett felsőoktatási feladatokat is ellátunk, részt veszünk a tanárképzés gyakorlati részének oktatásában. Tantestületünk kiváló szakemberekből áll, pedagógusaink többsége vezetőtanár. A tanárképzésben való részvétel a vezetőtanárok magas szintű szaktárgyi tudását, módszertani, pedagógiai felkészültségét feltételezi. Ez tette lehetővé, hogy intézményünkben az egyetemi oktatókkal közösen már a kezdetektől fogva a legkülönbözőbb kísérletek folyhassanak. Így vált iskolánk fokozatosan országosan ismert és szakmai körökben is nagy hatású pedagógiai műhellyé.

Vezetőtanáraink irányítják a szakos tanítási gyakorlatot, bevezetik az iskolai oktató-nevelő munkába a hallgatókat, mentorálják az egyéni összefüggő gyakorlatukat teljesítő tanárjelölteket. Mindezek mellett a fenntartói igényeknek megfelelően bekapcsolódnak a pedagógiai-pszichológiai szemináriumok gyakorlati részeinek megvalósításába, a szakmódszertanok oktatásába, részt vesznek pedagógiai, szaktárgyi vonatkozású kutatásokban.

A gimnáziumi oktatás 1970-től szerkezetében is megváltozott, kialakult egy akkor országosan egyedülálló fakultációs rendszer. Egy új, a környező kultúrák és társadalmak felé nyitottabb oktatási koncepció valósult meg, amelynek fő célkitűzése volt az egyetemi tanulmányokra történő magas szintű felkészítés és az idegen nyelvek intenzív tanítása.

Az 1980-as években a társadalmi igényeknek megfelelően egyre magasabb lett az idegen nyelvek óraszám, majd megjelent az informatikaoktatás is. A diákok terhelése egyre nőtt, s egyéb szakmai megfontolások is változást sürgettek. Az 1988/89. tanévben a tantestület ismét országos jelentőségű fejlesztésbe kezdett. Új tantervet dolgozott ki a 12 évfolyamos iskola teljes koncepciójára, ezen belül egy nyolcévfolyamos és egy hatévfolyamos gimnáziumi modell tantervét készítette el. Az új forma 1990-től fokozatosan került bevezetésre. Az innovációs munkát 1990-től 1997-ig a Művelődési és Közoktatási Minisztérium is támogatta, eredményeit az ország sok iskolája ismeri, programjainkat részben vagy egészben átvették és alkalmazták-alkalmazzák. 1996-ban diákjaink probléma- és feladat-megoldó készségének vizsgálata alapján a Johns Hopkins University (USA, Baltimore) az iskolában folyó tehetséggondozó munkáért oklevelet adományozott tantestületünknek. Ugyanezt ismerte el a Fővárosi Önkormányzat 2005-ben a Budapestért Díjjal. 2008 szeptemberében a Semmelweis Egyetem partneriskolájaként fogadta intézményünket, annak elismeréseként, hogy iskolánk „hosszú időn keresztül a Semmelweis Egyetem legkiválóbb hallgatóit adó középiskolák egyike”. 2009-ben intézményünk az ELTE Pedagógikum Központ mint regisztrált Tehetségpont együttműködő partnereként bekapcsolódott az országos tehetséggondozó hálózatba. Az iskola névadásának 50.évfordulóján, 2009-ben, az intézmény szakmai munkáját miniszteri Elismerő Oklevéllel értékelték.

Újabb innovációs fejlesztés eredményeként 2008-ban megindult az első nyelvi előkészítő osztály, mely a hatévfolyamos gimnázium előkészítését szolgálja. A nyelvi előkészítő évre a tantestület új, egyedi tantervet dolgozott ki, aminek elsődleges célja – az angol nyelv oktatásának megalapozása mellett – a tanulás tanítása és a szociális kompetenciák fejlesztése.

2006-ban iskolánk sikeres pályázatot nyújtott be a közoktatás módszertani megújítását célzó HEFOP 3.1. intézkedés keretében. Legjobban a pályázat címe fejezi ki, milyen feladatokat vállalt az iskola tantestülete a projekt keretében: „A kompetencia alapú oktatás bevezetése az ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskola közoktatási és tanárképzési feladatkörébe.” Négy kompetenciaterületen (szövegértés és szövegalkotás, matematikai-logikai, szociális és életviteli, infokommunikációs technológiai) vállaltuk a korszerű oktatási módszerek bevezetését az iskolai oktató-nevelő munkába, illetve a tanárjelöltek gyakorlati felkészítésébe. Ez a munka folytatódott, amikor 2009-től újabb sikeres pályázat, a TÁMOP 3.1.4. keretében tovább bővíthettük a módszertani megújulás folyamatát. Ebben a pályázatban a korábbiak mellett belépett az idegen nyelvi kompetenciaterület is. A projekt célkitűzéseinek megvalósításában a tantestület minden

közismereti tárgyat oktató munkaközössége részt vett, így a kompetencia alapú oktatás általános gyakorlattá vált intézményünkben.

A sikeres projektek eredményeként iskolánk 2015-ben elnyerte a referenciainstanz minősítést, és hálózati együttműködés keretében más intézményeknek is átadja a nevelés-oktatás terén meglévő, minősített jó gyakorlatait.

Referenciainstanzként iskolánk bekapcsolódik a tanártovábbképzésbe is. Az ELTE PPK által szervezett pedagógus szakvizsgával záruló szakirányú képzés keretében vezetőtanáraink a tantárgypedagógia (200 kredit, teljes tanév) és a mentortanárképzés (30 kredit) modulok oktatását végzik általános és középiskolai tanároknak.

1.2. Pedagógiai céljaink

Intézményünk – pedagógiai programunkban deklarált – célja az, hogy végzett diákjaink rendelkezzenek

- a kor elvárásainak megfelelő korszerű tudással (információk összegyűjtése, elemzése, szelektálása, új információk létrehozása),
- jó kommunikációs és együttműködési készséggel,
- magas szintű, nemzetközi tanulmányokra is alkalmas nyelvtudással,
- alkalmazásszintű informatikai ismeretekkel.

Legyenek

- képesek ismereteik alkalmazására, problémamegoldásra,
- nyitottak az új információk iránt,
- motiváltak,
- képesek az önálló tanulásra,
- humánusak, toleránsak, segítőkészek,
- készek a demokratikus értékek iránt elkötelezett értelmiségi szerepvállalásra.

E célokra fókuszálva iskolánkban kiemelt figyelmet fordítunk a Nemzeti Alaptantervben megfogalmazott készségek és képességek, kulcskompetenciák: az anyanyelvi kommunikáció, az idegen nyelvi, a matematikai, a természettudományos, a digitális, a szociális és állampolgári, a kezdeményező képesség és vállalkozói kompetenciák, valamint a hatékony, önálló tanulás, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésére.

1.2.1. Tehetséggondozás

Gyakorlóiskolánk népszerű oktatási intézmény. Évről évre sokkal több diák jelentkezik hozzánk, mint ahány diákot fel tudunk venni. Ezért felvételi vizsgán választjuk ki a legjobb eredményt elérő, tehetséges, a gyakorlóiskola jellegéből adódó speciális terheléssel várhatóan megküzdni képes diákokat. Az iskola által tudatosan vállalt tehetséggondozás, tehetségnevelés sajátos pedagógiai eszközöket kíván, speciális nevelési feladatokat jelent. Célunk tehetséges diákjaink segítése tanulmányaikban, személyiségük fejlesztésében, tehetségük érvényesülésében, sikeres felnőtté válásukban.

E szempontból ars pedagogicánkat Szent-Györgyi Albert szavai fejezik ki: “Az iskola dolga, hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni, hogy megtanítsa bennünket a jól végzett munka öröme és az alkotás izgalmára, hogy megtanítsa szeretni, amit csinálunk, és segítsen megtalálni azt, amit szeretnénk csinálni.”

Az iskola tehetséggondozó programja a diákok sokoldalú fejlesztését célozza. A diákok kiemelkedő tehetségterületeinek (tanórai differenciálás, szakkörök, önképzőkörök, versenyfelkészítések, egyéni és csoportos projektek stb. keretében) támogatása mellett hangsúlyt kap a gyengeségek feltárása, korrekciója (egyéni fejlesztés, tanulmánytervezési foglalkozások, korrekció, szociális kompetenciák fejlesztése).

Az alsó tagozaton a tehetséggondozást szolgálják az ún. „töprengő” órák (heti egy óra minden évfolyamon), illetve a szakkörök és a délutáni egyéni, illetve kiscsoportos fejlesztő foglalkozások. 2014-től felmenő rendszerben az alsó tagozaton bevezettük a Polgár Judit nevével fémjelzett Sakkpalota programot.

Gimnáziumi tanterveink kidolgozásakor alapvető szempont volt a tanulási képességek életkornak megfelelő folyamatos fejlesztése. Pedagógiai munkánkban kiemelt hangsúlyt kap a kulcskompetenciák (szövegértés és szövegalkotás, matematikai-logikai kompetenciák, idegen nyelvi kompetenciák, infokommunikációs technológiai – IKT – kompetenciák) korszerű módszerekkel történő fejlesztése. Pedagógusaink változatos tanulásszervezési eljárások (egyéni munka, páros és csoportmunka, frontális munka, projektmódszer), informatikai eszközök (számítógéppel támogatott tanulás, aktív tábla stb.) alkalmazásával teszik hatékonyabbá munkájukat.

Különösen nagy jelentőségű a gondolkodási képességek és a tanulási módszerek fejlesztése szempontjából az 5. és a 6. évfolyam, amikor is az alsó tagozatos kisiskolásokra jellemző reproduktív gondolkodás mellett megjelenik az ok-okozati összefüggések felismerésén alapuló logikus gondolkodás, felgyorsul az absztrakcióra való képesség fejlődése.

A tehetséggondozást alapozza meg a hatosztályos gimnáziumi tanulmányokat megelőzően, a 7. évfolyamon bevezetett nyelvi előkészítő osztály. A hatosztályos gimnáziumba sok helyről, sokféle előképzettséggel érkeznek tanulók. A nyelvi előkészítő feladata, az intenzív nyelvoktatás mellett, a későbbi eredményes tanuláshoz szükséges kompetenciák kialakítása, szükség esetén a tanulók felzárkóztatása, felkészítésük a tehetséggondozást előtérbe állító gimnáziumi oktatásra.

Kiemelt hangsúlyt kap a diákok érzelmi intelligenciájának fejlesztése, illetve a sajátos nevelési problémákkal küzdő diákokkal való foglalkozás. Diákjaink között egyre többen tartoznak az ún. kétszeresen kivételes tehetségek közé. Kiemelkedő képességeik gyakran társulnak tanulási nehézségekkel, részképesség-zavarokkal (diszlexia, diszgráfia, figyelemzavar), illetve autizmus spektrum zavarral (Asperger-szindróma). Ezeknek a problémáknak a kezelésében a tanárok munkáját szakemberek: iskolapszichológus, gyógypedagógus segítik.

Az alapvetően versengő attitűdű gyermekek nevelésében különösen nagy figyelmet kíván az osztályfőnököktől és a szaktanároktól a szociális kompetenciák (együttműködési készség, tolerancia, konfliktuskezelés stb.) fejlesztése. Az osztályközösség formálásában, az együttműködési készségek kialakításában kiemelt szerepük van a kooperatív munkaformáknak (tanórai csoportmunka, páros munka, projektek), az osztálytáboroknak, az erdei iskoláknak és az egyéb iskolaszintű rendezvényeknek (pl. Osztályszínpadok fesztiválja, vízitúrák, természetvédő táborok, tehetséggondozó táborok stb.).

A közösségfejlesztésben különleges helyet foglal el az Osztálytükör program, melynek keretében az iskolapszichológus az osztályfőnökkel közösen szociometriai felmérést végez, és a vizsgálat eredményeit felhasználva dolgozzák ki a közösségfejlesztési programot.

A tehetséggondozást szolgálja az iskolai hagyományok közül a Radnóti Tanulmányi Verseny, amit minden év novemberében hirdetünk meg. Az 5-12. évfolyamosok egyaránt találnak pályázati, szereplési lehetőséget, hiszen nagyon sokféle területen, nem csak tantárgyukhoz kapcsolódóan adódik lehetőségük a megmérettetésre. Az első helyezettek az iskolaközösség egésze előtt vehetik át jutalmukat.

Soha nem erőltetjük, de pozitív hozzáállás esetén támogatjuk, és példaként kiemeljük az országos tanulmányi versenyeken való részvételt. Versenyfelkészítő szakkörökön, fakultáción és egyénileg is foglalkozunk a versenyeken induló diákokkal.

A tehetséggondozásban fontos szerepük van a tehetséggondozó táboroknak: természetkutató, irodalom, társadalomismeret, kémia, fizika. Ezeknek a programoknak külön érdekességük, hogy szervezésükben, a programok összeállításában, megvalósításában a tanárok mellett iskolánk 10-12. évfolyamára járó vagy már végzett diákjaink is részt vesznek.

Ugyancsak a tehetségnevelés részének tekinthetjük a Radnóti Tudományos Diáknapokat, amelyet a tavasz egyik pénteki napján szervezünk. A Tudományos Diáknap 1988 óta minden évben egy meghatározott témakörhöz kapcsolódik. A téma legkiválóbb tudósait, ismerőit hívjuk meg 50-60 perces előadás tartására. Három idősávban, párhuzamosan 5-7 előadás zajlik.

A tehetséggondozás sokféle módját és megnyilvánulását törekszünk intézményi szinten is rendszerbe foglalni. Iskolánk 2015. óta akkreditált Tehetségpont. (Korábban az ELTE PPK egyik intézményeként volt tagja a tehetséggondozó hálózatnak.)

Az intézmény pedagógusai rendszeresen részt vesznek a szaktudományos és pedagógiai-módszertani ismereteket megújító, tehetségfejlesztési szakértői szakképzettséget nyújtó továbbképzéseken, ebben kiemelt támogatást kapunk fenntartónktól, az Eötvös Loránd Tudományegyetemtől. Célunk ennek a gyakorlatnak a folytatása. Másrészt, mint "jó gyakorlat" bemutatóhely részt kívánunk venni a pedagógusképzések és továbbképzések gyakorlati részének megvalósításában is.

1.2.2. Szociális kompetenciák

Alapvető feladatunknak tarjuk, hogy a társadalomba sikeresen beilleszkedő, a munkaerőpiacon versenyképes, ugyanakkor mások problémái iránt érzékeny diákokat bocsássunk ki az iskolából. Elvárásunk és célunk, hogy tanulóink segítsék a rászorulókat, figyeljenek fel a környezetükben élők szociális problémáira, legyenek képesek megszervezni a segítségnyújtást.

A 12 évfolyamos keret sajátos lehetőségeket kínál a nevelés terén. A diákok körében a kisebbek segítése, közös programjaik szervezése a magasabb évfolyamokra járó diákok feladata.

A 10–14 éves korosztály az alsó tagozaton szervez különböző programokat a kicsiknek.

A 15-18 évesek a 10-14 évesek diákéletét szervezik. A kisebbek számára az egész tanéven átívelő programsorozatot készítenek. Emellett önállóan alakítják saját programjaikat. Szinte minden héten sor kerül valamilyen rendezvényre.

Diákjaink előtt jó példa, hogy öregdiákjaink örömmel támogatják iskolánk elképzeléseit, s tevékenyen részt vesznek egyes programok lebonyolításában (iskolai vetélkedők, előadások, kulturális és kreatív táborok).

Az iskolán kívül is sokféle módon végezhetnek társadalmi, szociális munkát diákjaink. Nagy jelentőségű a kárpátaljai magyar iskolákkal való több mint 25 éve fennálló kapcsolatunk. Iskolánk tanárai és diákjai magyarországi nyári anyanyelvi tábort rendeznek kárpátaljai diákoknak és folyamatosan jótékonysági akciókat is szerveznek (könyv- és ruhagyűjtés, számítógéppark fejlesztése stb.). 2006 óta az anyanyelvi táborokban csángó diákok is részt vesznek. A kárpátaljai és a csángó gyerekek magyarországi vendéglátásában a 2–8. évfolyam diákjainak családjai vállalnak szerepet.

Iskolánk közösségi szolgálat szervezése kapcsán szerteágazó kapcsolatot tart fenn szociális intézményekkel, alapítványokkal, civil szervezetekkel.

1.2.3. Nemzettudat, hazaszeretet

Fontos feladatunk a hazaszeretet, a nemzettudat kialakítása diákjaink gondolkodásában. Célunk, hogy az ország tájainak, történelmének, nagyjaink és az egyszerű emberek sorsának ismerete életük részévé váljon.

Tanterveink (magyar, történelem, földrajz, erkölcsstan) a hazaszeretetre nevelést is szolgálják.

A nyári táborokban tapasztalatokat szerezhetnek diákjaink a kistelepüléseken élők régi és jelenlegi életmódjával kapcsolatban.

A közösségi kirándulásokat lehetőleg úgy szervezik az osztályfőnökök, hogy az évek során az ország különböző területeit járják be az osztályok, minél többet tanulva a látottakból. A dísztermi ünnepélyek nemcsak tanulságos megemlékezések, hanem érzelmileg is ráhangolják a nemzeti ünneppel való azonosulásra a diákokat. Az ünnepélyek szervezésében, lebonyolításában diákjaink aktívan részt vesznek. Az iskolai megemlékezések közül az október 23-i és a március 15-i ünnepélyt a 10. évfolyam diákjai szervezik tanáraik segítségével.

1.2.4. Demokratikus szellemiség

A demokratizmusra nevelés alapvető pedagógiai feladatunk. Célunk, hogy tanulóink eligazodjanak társadalmi, politikai kérdésekben, képesek legyenek döntéseikhez információkat szerezni, és megfelelő ismeretek birtokában tudjanak önállóan felelős döntéseket hozni. A hazaszeretet és az európai identitástudat eszméjének birtokában kommunikációs készségük révén legyenek képesek meggyőző erővel érvelni magyarul és angolul is. Így válhatnak majd a hazai értelmiség valóban hasznos tagjaivá.

A diákönkormányzat működése a demokratizmusra nevelés folyamatát jelenti. A Diákönkormányzat (DÖK) saját szervezeti és működési szabályzata alapján dolgozik. Az iskola vezetése, a tantestület és a diákönkormányzat között folyamatos a kapcsolattartás. Ennek hagyományos keretei a vezetők évközi többszöri találkozója, illetve az éves diákközgyűlés, a diákparlament és alkalmanként a tanár-diák fórumok. A diákokat érintő kérdésekben és az iskolai dokumentumokkal kapcsolatban az iskolavezetés

igényli a diákok véleményét. Az évközi szabadidős programokat tanári segítséggel, de önállóan szervezik a diákvezetők. Az iskola a lehetőségek biztosításával és pénzzel is segíti a diákok önállóan szervezett tevékenységeit.

A döntés képességének fejlesztését az oktatás szerkezete is szolgálja. A tantervben az utolsó két év fakultációs rendszere különös fontosságú:

- A legnagyobb hajtóerőt: a tanuló érdeklődését és a belőle származó energiákat hasznosítja.
- Segítségével 16 éves korban, a fakultációkra jelentkezés során a választás, a döntés felelősségét ismerheti meg a diák.
- Az emelt szintű érettségire, a felsőfokú tanulmányokra való felkészítést biztosítja.
- Természetes módon ad lehetőséget a differenciált foglalkozásra: a tehetséges, érdeklődő tanuló magasabb szintű tudást sajátíthat el.
- Az idegen nyelv tanításában az emelt szintű érettségi letételén túl, felsőbb szintű nyelvtudásra, akár külföldi vizsgákra való felkészítés is történhet.

1.2.5. Környezetvédelem

Kiemelt feladatunknak tekintjük a természet és az épített környezet védelmére, a természet szeretetére, megóvására történő nevelést. A környezet- és a természetvédelem szinte minden tantárgy tematikájában megjelenik, kiemelten a biológia, fizika, földrajz, kémia, osztályfőnöki órák tanterveiben.

A tantervi anyagokban a természet megismerésének, szeretetének, védelmének a tanítása alsó tagozattól az érettségiig folyamatosan történik az iskolai nevelés legtermészetesebb, legközvetlenebb színhelyén, a tanítási órán. Ezen túl az alsó tagozaton a szülők hozzájárulásával évközi táborok, a nagyobb gimnazisták részvételével pedig ökológiai, természetkutató táborok szerveződnek. Ez utóbbiakban méréseket, gyakorlatokat végeznek, egy-egy hazai vagy külföldi táj természeti értékeivel ismerkednek a diákok. A Természetkutató tábor mellett fontos szerepük van a környezeti nevelésben a nomád jellegű táborozásoknak (pl. vízi vándortáborok), ahol a természet közeli táborozás kultúráját is elsajátíthatják a résztvevők. A fenti célokat szolgálja még a külön fejezetben megfogalmazott Környezeti nevelési program is. Iskolánk közösségi szolgálat keretében kapcsolatot tart fenn természetvédelmi intézménnyel és több állatmenhellyel.

1.2.6. Tolerancia, befogadó szemlélet

Pedagógiai munkánkban fontos szerepet kap az emberi értékek és gondolkodás sokszínűségének elfogadtatása. Ez beépül egyrészt tanterveinkbe, másrészt az iskolai élet mindennapjaiba. Ezzel kapcsolatban az alábbi feladataink vannak:

A különböző kultúrák és gondolkodásmód elfogadására nevel önmagában az a tény, hogy iskolánk tanulói közül sokan más országból, más kontinensről származnak, emellett sok vendéghallgatót fogadunk a világ minden tájáról. A mindennapok gyakorlata mellett a tantervekben is több helyen szerepel a különböző gondolkodású emberek, kultúrák tiszteletben tartásának közvetítése.

A nagyobbak az idegen nyelvek tanításával együtt járó csereprogramok alkalmával közvetlen kapcsolatba kerülhetnek más nemzetiségű gyermekekkel. (Francia, német, angol, orosz, holland, izraeli iskolákkal is létesült már kapcsolat.) A diákcsera programok célja nem pusztán a nyelvgyakorlás és a másik ország városainak, nevezetesen helyszíneinek a felfedezése, hanem az adott nép kulturális, társadalmi hagyományainak, jellemzőinek a megismerése is.

A közösségi szolgálat keretében több menekültszervezetenél végezhetnek munkát diákjaink, és segíthetik a hazánkban tanuló külföldi hallgatók mindennapjainak szervezését a Magyarországon töltött félévük során.

1.2.7. Érzelmi nevelés

A művészetek szeretete az érzelmi nevelés szempontjából is döntő fontosságú. A harmonikus személyiség kialakításának nélkülözhetetlen feltétele a kiegyensúlyozott belső világ, az egészséges lelki élet. Ebben nagy szerepük van a művészeti alkotásoknak, azok ismeretének, a velük való azonosulásnak. Célunk, hogy a diákok személyiségfejlődésében jelentős szerepet kapjon a művészeti nevelés. Ennek érdekében az alábbi feladataink vannak:

A művészetek szeretetére nevelés szintén a tanítás gyakorlatában kezdődik, alapjainak lerakása a tanítási órákon történik.

Emellett különböző szakkörök, diákkörök, versenyek, fesztiválok, hangversenyek segítik a művészeteket kedvelő és értő, sőt művelő diákok tehetségének megnyilvánulását. Irodalmi kávéház, filmklub, a Radnóti Tanulmányi Versenyeken belül szavalóversenyek, műfordítás, önálló irodalmi alkotások, grafikai és fotópályázatok, énekverseny, zenetörténeti pályázat; hangverseny, a népszerű Osztályszínpadok Fesztiválja mind-mind a művészeti nevelés széles palettáját mutatja.

1.2. 8. Egészségnevelés

Az egészséges életmódra nevelés akkor sikeres, ha az egészséges életvitel valóban jellemzi diákjaink életét az iskolából történő távozás után is. A rendszeres testmozgás, változatos, egészséges táplálkozás mellett a szervezetet károsító szenvedélyektől való távolságtartást is magában foglalja a nevelés e területe. Célunk, hogy iskolánk minden diákja minden évben találkozzon az egészséges életmódról szóló, illetve a dropprevencióra irányuló foglalkozásokkal.

Az egészséges életmódra nevelés szempontjából is a tantervekben kidolgozott biológiai, egészségügyi, életvezetési ismeretek adják az alapokat. Erre épül az osztályfőnöki órákon a téma etikai vonatkozásainak megbeszélése. Nagy szerepük van a testnevelési óráknak is, illetve ehhez kapcsolódóan az egészséges életmódhoz nélkülözhetetlen rendszeres testmozgásra szoktatásnak.

Minden nyáron szervezünk sporttábort az 1-4 évfolyamok számára, (úszás, labdajátékok, evezés). A nyári szünetben a 7-10 évfolyamok diákjai gyakran vesznek részt szervezett gyalogos és kerékpártúrákon.

Gyakorlóiskolánkban több évtizedes hagyománya van a vízitúráknak a 8–12. évfolyamokon. Az iskola saját felszerelésével nyaranta 3-4 vízi vándortábort szervezünk (kezdő, középfaladó, haladó). Mivel ezek a táborok rendkívül népszerűek, volt diákjaink, ill. a felsőbb évfolyamosok is segítenek a szervezésben, vezetésben.

Télen, ill. kora tavasszal sítábort szerveznek tanáraink minden korosztálynak.

A szexuális felvilágosítás biológia- és osztályfőnöki órákon történik. Ebbe a munkába az iskolai védőnő és alkalmasszerűen más szakember is bekapcsolódik.

Az egészséges életmódra nevelésben a család, a szülők szerepe az elsődleges. Éppen ezért e területen különösen fontos az osztályfőnökök és a szülők közötti, akár személyes konzultáció.

Az egészségnevelési és dropprevenciós munkát a külön fejezetben rögzített Egészségnevelési program írja le.

1.2.9. Munkára nevelés

Az egészséges sikerorientáltság, céltudatosság képessé tesz a kudarcok elviselésére, sőt a negatív tapasztalatokon edződve, azon felülkerekedve további eredmények elérésére sarkall. A siker a kitartó munka következménye. Ennek fölismerése a nevelés sarkalatos pontjának tekinthető, kialakítása hosszú folyamat. Célunk, hogy pedagógiai munkánkba rendszeresen beépüljön a kitartásra, a folyamatos munkára és a megmérettetésre való nevelés.

A mindennapi tanulás, a jól szervezett tanítási órák rendszeres munkára szoktatják a diákokat. A tanár felkészültsége, precizitása, embersége, gyermekszeretete a biztosíték a diákok tanulásban való motiválására. A fentiekből is látszik, minden diákunkban szeretnénk megtalálni személyiségének azt a területét, amelyben a tehetsége lakozik. Így biztosíthatjuk számára a sikerélményt, felkeltve az érdeklődést, lendületben tartva őt, fokozva tanulási kedvét.

A sikerorientáltság és céltudatosság kialakítását segíti a versenyeztetés. Igaz ez a sportban, de a tanulmányi versenyeken is. A sportversenyekre való felkészítés, az ottani szereplések (különösen a csapatsportágakban) a fenti célt szolgálják.

Iskolánkban nagy hagyománya van a tanulmányi versenyeken való részvételnek, a diák-közösségben is dicsőséget jelent az eredményes szereplés. A 2–10. évfolyamok versenyein sokan indulnak, ami az eredménytől függetlenül is hasznos, hiszen ismerkednek a szituációval, felmérhetik tudásukat társaikhoz képest. Mindezek a későbbi, komolyabb versenyeken való sikeres szereplés feltételei. A 11. és 12. évfolyamon összesen 280-300 tantárgyi induló vesz részt az OKTV első fordulóján.

A közösségi munka végzése arra szoktatja a diákokat, hogy felelősségteljes és önálló munkát végezzenek a legkülönfélébb környezetben.

1.2. 10. Önállóság

Az önállóság és a felelősségvállalás az évek során az életkori sajátosságok figyelembe vételével folyamatosan alakítható ki. Az ifjú felnőtt diákot el kell juttatnunk a döntésképeséssel együtt a cselekedeteiért vállalt felelősség érzetének kialakításáig.

Az önállóságra nevelés már az alsó tagozaton megkezdődik, és az életkori sajátosságokhoz alkalmazkodva különböző feladatok megoldásában kap egyre nagyobb jelentőséget az évek során. A diákok először egyéni feladatokban, majd az osztályközösség programjának kialakításában kaphatnak szerepet, később a diákönkormányzat keretein belül az iskolai rendezvények, szabadidős programok szervezésében, a diákok érdekképviselésében is tevékenykedhetnek.

Az önállóságra nevelés és a felelősségvállalás kialakításában kifejezett előnyt jelent az, hogy az iskola 12 évfolyamos. A magasabb évfolyamra járó diákok részt vállalhatnak a kisebbek programjainak szervezésében. Ezt nagyfokú önállósággal, felelősségvállalással végzik.

10. évfolyamon az életpálya alakulása, a továbbtanulás szempontjából döntő fontosságú fakultációválasztást is nagy körültekintéssel szervezzük. Törekszünk arra, hogy diákjaink tisztában legyenek döntésük jelentőségével. A tanév második félévének lényeges feladata ez, aminek megoldásában a diákok, az osztályfőnökök, a szaktanárok és a szülők is együttműködnek.

1.2.11. Élethosszig tartó tanulási képesség

A művelt ember jellemzője az újabb és újabb ismeretek szerzésének igénye és képessége. Nevelési céljaink között kiemelt szerepet kap az értelmiségi gondolkodás illetően felfogásának kialakítása, diákjaink felkészítése az élethosszig tartó tanulásra. Az önszabályozó tanulási képesség kialakítása elsősorban a tanítási órákon történik, de a tanítás-tanulás folyamatát az iskolai könyvtár és az informatikai képzés, illetve az iskolai informatikai hálózat is támogatja. A könyvtár dolgozói önálló pedagógiai feladatot látnak el, mikor a könyvek és a könyvtár használatára tanítják diákjainkat. Az informatika tanításának célja, hogy végzős tanulóink az informatikai technológia intelligens felhasználóiként hagyják el intézményünket.

Könyvtárunk működése, állománya, szervezése szorosan kapcsolódik iskolánk tantervi követelményeihez. A könyvtár szakemberei minden lehetőséget igyekeznek biztosítani a tanítási-tanulási folyamat támogatására. Igyekeznek a diákokat segíteni abban, hogy a könyvtár lehetőségeit minél jobban kihasználhassák. Feladatuknak tekintik az olvasóvá nevelést.

Az informatika tanítás tanterve a felhasználói ismeretek oktatását vállalja. Az 5., illetve a nyelvi előkészítő évfolyamon a digitális kompetenciák alapszintű fejlesztése történik, azzal a céllal, hogy a diákok elsajátítsák, miként segíti a számítógép a tanulási folyamatot. A 8. és a 10. évfolyamokon az alapvető felhasználói ismeretek elsajátíttatása a cél. A 10. évfolyam végére a diákok képesek önálló információgyűjtésre, azok feldolgozására, multimédiás előadás összeállítására.

Az iskola belső informatikai hálózata lehetővé teszi, hogy bármely szakteremben rendelkezésre álljon az internetkapcsolat, és használhatóak legyenek az informatikai eszközök. A tantermek aktív táblával, illetve projektorral és vetítővászonnal felszereltek.

A tanórákon lehetőség van tabletek (iskolai) alkalmazására.

Igény esetén a délutáni, tanításon kívüli időszakban tanári felügyelet mellett a diákok használhatják a számítógépterem teljes felszerelését.

A fakultáció keretében a 11. és 12. évfolyamokon komolyabb informatikai tudást kapnak diákjaink.

1.2.12. Tanárképzés

A felsőoktatásban való részvétel arculatalakító szerepet játszik gyakorlóiskolánk működésében. Az ELTE BTK, TTK és PPK tanárszakos hallgatói tanítási gyakorlatukat, illetve egyéni összefüggő gyakorlatukat végzik intézményünkben. Ez félévenként mintegy 150 hallgató munkájának megszervezését jelenti. Feladatunk, hogy megismertessük a tanárjelöltekkel az iskola egészének jellemzőit. A vezetőtanárok gazdag szakmai tapasztalataikkal segítik át a hallgatókat a kezdeti nehézségeken, igyekeznek megszerettetni a tanári hivatást, illetve elmélyíteni a tanárjelöltek hivatástudatát. Korszerű módszerek bemutatásával, alkalmazásával készítik fel őket a tanári pályára.

Intézményünk részt vesz a tanártovábbképzésben is. Az ELTE PPK-val létrejött együttműködési megállapodás alapján nálunk folyik a pedagógus szakvizsgával záródó szakirányú képzések közül a

tantárgypedagógia teljes moduljának az oktatása, illetve a mentortanárképzés módszertani moduljának oktatása.

A tanárképzés munkánk kiemelkedő fontosságú része. Gyakorlóiskolánk olyan oktatási-nevelési műhely, amelynek szinte minden tevékenységébe betekintést nyerhetnek a hallgatók. A tanítási gyakorlatot a vezetőtanár irányítása mellett végzik a jelöltek. A vezetőtanárok a gyakorlatban is megismertetik a jelölteket a korszerű pedagógiai-módszertani megoldásokkal (változatos tanulásszervezési módszerekkel, az értékelés különböző formáival, az életkori és a tantárgy sajátosságainak megfelelő kompetenciafejlesztéssel, a korszerű szemléltetéssel, az IKT alkalmazásával). A tanárjelöltek nemcsak saját vezetőtanáruk óráit látogatják kötelező jelleggel, hanem más órákat is. Emellett betekintést nyernek különböző, tanításon kívüli szervezési feladatokba is (tábor- és kirándulásszervezés, papírgyűjtés, iskolai szabadidős programok szervezése). Szemináriumokon az iskolai élet különböző területeit (osztályfőnöki munka, az iskolai adminisztrációs rendszer, különböző szervezetek az iskolában stb.) ismerik meg. Pedagógiai gyakorlatuk alatt kötelező jelleggel részt vesznek olyan iskolaszintű, illetve munkaközösségi előadásokon, melyeken a közoktatás modernizációját, módszertani megújulását, a kompetencia alapú oktatás sajátosságait ismerhetik meg.

A tanárjelölteknek a gyakorlóiskola mint alkotóműhely is bemutatkozik. Az egyes munkaközösségek a vizsgáztatás, tantervkészítés, tankönyvírás, munkafüzetek, feladatlapok összeállításának gyakorlatába is bevezetik a tanárjelölteket.

A tanárok legkevesebb öt év gyakorlati munka után lehetnek vezetőtanárok, ha kiváló szakmai, módszertani felkészültségük mellett egyéb tanári kvalitásaik is alkalmassá teszik őket arra, hogy mintát adjanak a tanárjelölteknek hivatástudatból, szaktárgyi felkészültségből, a gyermekekkel való lelkiismeretes, szeretetteljes foglalkozásból. A vezetőtanári kinevezés feltétele a pedagógus szakvizsga megszerzése.

1.2.13. Innováció, tudásmenedzsment, módszertani műhely

Intézményünk a pedagógiai és szerkezeti fejlesztések következtében országosan ismertté vált, hosszú idő óta pedagógiai műhelyként is működik. Ennek alapját a folyamatos innovációk, a tantestület szakmai felkészültsége és a tapasztalatok átadását lehetővé tevő intézményi keretek adják. Célunk, hogy ezt a szerepet tovább erősítsük, az intézmény munkatervében és fejlesztéseiben a bemutatandó, mintául szolgáló pedagógiai gyakorlatok és ismeretek átadásához a feltételeket mindenkor biztosítsuk.

Nevelőtestületünk nagy része a tanítás mellett más szakmai munkát is végez. Többen tanítanak a felsőoktatásban (szakmódszertant, pedagógiát). Sokan tankönyvszerzők, előadásokat tartanak, fejlesztő és szakértői munkát végeznek szerte az országban. Intézményünk tanári karát erősítik a HEFOP 3.1.1. intézkedés keretében készült kompetencia alapú programcsomagok alkotói (szövegértés-szövegalkotás, matematika), illetve az SDT tartalomfejlesztői (biológia, fizika, média, szövegértés).

A kompetencia alapú oktatásra való felkészülés jegyében a tantestületből többen váltak kompetenciaterületi mentortanársadóvá (szövegértés, matematika, szociális és életviteli, idegen nyelvi kompetenciaterületeken).

A HEFOP 3.1.3. és a TÁMOP-3.1.4. pályázatok eredményeként intézményünkben meghonosodtak a korszerű pedagógiai eljárások, az infrastruktúra fejlődésével pedig csaknem általánossá vált a digitális eszközök alkalmazása a tanítási órákon. A kompetencia alapú oktatás sikeres implementációjának eredményeként intézményünk 2015-től minősített referenciaintézmény 3 területen: kompetencia alapú oktatás, tehetséggondozás, IKT eszközök mintatértékű alkalmazása.

Mindezek mellett sok tanárunk vesz részt előadóként, gyakorlatvezetőként az ELTE mentortanár szakirányú továbbképzésében. Intézményünkben 2010. óta az ELTE Tanártovábbképző Intézetének megbízásából folyik a pedagógus szakvizsga szakirányú képzés „Tantárgypedagógia az iskolai gyakorlatban” c. 2 féléves moduljának oktatása. Sok kollégánk akkreditált pedagógus-továbbképzési tanfolyamok trénerre (kooperatív tanulásszervezés, projektpedagógia, korszerű tanulásszervezési eljárások).

2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai folyamatok

2. 1. Pedagógiai folyamatok az iskolában

Gyakorlóiskolánkban a diákok 12 – 8 – 7 évet töltenek el: kisgyermekből felnőtt emberré válnak ez idő alatt. Ez azt is jelenti, hogy az otthoni kisvilágból érkeznek, és reményeink szerint érett emberré, felelős állampolgároként távoznak. Ezekben az években történik velük mindaz, ami önálló individualitásuk, világlátásuk és értékrendjük kialakulását eredményezi. Természetesen nem pusztán az iskola hat rájuk, be az bizonyos, hogy a család után a legtöbb időt az iskolában töltik, a legközvetlenebb hatások itt érik őket, a legfontosabb események itt zajlanak. A gyerekek minden szempontból fejlődnek ezen idő alatt: testileg, intellektuálisan, érzelmileg, szociálisan, kialakul továbbá az érdeklődésük, az ízlésviláguk, az etikai és a politikai nézet- és értékrendjük.

Ebből a komplex folyamatból az iskola intézményesen elsősorban az intellektuális fejlődéssel foglalkozik, emellett a testi fejlődés és az esztétikai érzékenység fejlesztése is folyik. De miközben az iskola a szaktantárgyakon keresztül elsősorban a szellemi teljesítményt fejleszti, tisztában van azzal, hogy a gyerekek számára az iskola legalább ugyanannyira vagy még inkább a szocializáció terepe, érzelmi fejlődésük és társas kapcsolataik kialakulásának színhelye, értékrendje és érdeklődése formálódásának közege és serkentője.

Mindebből több következtetés is adódik a Radnóti gyakorlatára nézve:

- Egyrészt az, hogy a tanórákon kívüli tevékenységeknek, az iskola épületén belüli és kívüli munkaformáknak nagy jelentőséget tulajdonítunk, olyannyira, hogy azokra nem csak mint kiegészítő, másodrendű vagy megtúrt programokra és formákra tekintünk, hanem mint az iskolában folyó pedagógiai munka szerves, elengedhetetlenül fontos, konstituáló tényezőire.
- Másrészt az osztályfőnöki tevékenységre úgy tekintünk, mint a diákokra ható különféle történések és impulzusok összerendezésének munkájára. Vagyis az osztályközösséget tekintjük az iskola első számú szocializációs terepének, és ezért az osztályfőnökök (és helyetteseik) munkáját nem elsősorban adminisztratív, szervező funkcióknak tartjuk, hanem a közvetlen pedagógiai hatásgyakorlás legfontosabb szerepének. Ebben a folyamatban fontos szerepük van az osztályfőnöki óráknak, melyek tematikájának, programjának fókuszusa a tanulók személyiségének harmonikus fejlesztése az életkori sajátosságoknak megfelelően.
- Harmadrészt, és talán ez a legfontosabb: tudatában vagyunk annak, hogy minden szakórán, minden egyes iskolai gesztusban nevelő erő rejtőzik. Ezért arra törekszünk, hogy a tanórákon belüli tevékenységünket is a teljes személyiség fejlesztésének szándékával végezzük. A tanórák rejtett tanterve ugyanis sokkal erősebb nevelő tényező, mint a nyílt tanterv, és hatása valóban kiterjed a diákok személyiségének egészére. Törekszünk arra, hogy minden pedagógiai gesztust átgondoljunk annak minden személyiségfejlesztő, érzelmi, etikai, szociális, világnézeti vonatkozásában.
- Tudatában vagyunk annak, hogy a diákok számára legfontosabb referenciacsoportok a család és a kortárs csoport. Ebből két fontos következtetés adódik:
- A szülőket, a családokat partnernek tekintjük, igyekszünk együttműködni velük annak érdekében, hogy a diákok a lehető legharmonikusabban tudjanak fejlődni. Tudomásul vesszük, hogy a családok értékrendje nagyon különböző, és a különböző értékrendeket nem az iskola ellenségeinek tekintjük, hanem objektív adottságként kezeljük ezt aényt. Ugyancsak szem előtt tartjuk, hogy a családok anyagi lehetőségei, szellemi tájékozódása, az iskolával szemben támasztott elvárása, pályaaspirációja is egészen különböző. Igyekszünk a szülőkkal is megismertetni a gyakorlóiskolánk értékrendjét, igyekszünk bennük rokonszenvet ébreszteni iránta, konstruktív együttműködést kívánunk kialakítani. Igyekszünk a legkülönbözőbb munkaformákkal biztosítani a folyamatos, érdemi és kétoldalú kommunikációt a családok és az iskola között.
- Tisztában vagyunk azzal, hogy 6 és 19 éves kor között egyre inkább a kortársak felé fordul a felnövő emberek figyelme, érdeklődése, hogy elsősorban a kortárs csoport válik a

referenciacsoporttá, a kortársak, osztálytársak, iskolatársak válnak a legfontosabbakká a diákoknak, velük együtt alakítják ki értékrendjüket, életformájukat, érdeklődésüket. Ezért az iskolai közösségi nevelést és a személyiségfejlesztést egyetlen folyamat két oldalának tekintjük, meggyőződésünk, hogy a személyiségfejlesztés legfontosabb eszköze a közösség, ugyanakkor azt is, hogy a közösség fejlesztésének legfőbb célja és értelme, hogy tagjainak személyes fejlődését, kibontakozását szolgálja.

Új tantárgyként jelenik meg az erkölcstan oktatása. Noha tisztában vagyunk azzal, hogy diákjaink nem az erkölcstan tanulása révén válnak erkölcsös emberekké, mégis fontosnak tartjuk, hogy minden diákunk részt vegyen ezeken az órákon. Az erkölcstan tantárgy ugyanis alkalmas arra, hogy tudatossá tegye erkölcsi döntéseiket, hogy előzetesen végiggondoltasson a diákokkal olyan helyzeteket, amelyekben morális alapozású döntéseket kell majd hozniuk. Az erkölcstan órákon mód nyílik arra, hogy különféle nézőpontokat, megfontolásokat és gondolatmeneteket ütköztessenek, illetve arra, hogy beleéljék magukat különböző háttérű és előtörténetű, más meggyőződésű és világnézetű emberek helyzetébe. Az iskolai személyiségfejlesztés és a pedagógiai szemléletmód kiterjesztéseként minden tanulónknak javasoljuk az erkölcstan tantárgy választását.

2.2. Kiemelt értékek az iskolai nevelőmunkában

Gyakorlóiskolánk nevelőmunkájában az alábbi alapvető értékeket kívánjuk leginkább érvényre juttatni:

- a társadalmi normákat figyelembe vevő magaviselet,
- etikailag átgondolt, tudatos, etikailag autonóm magatartás,
- alkalmazkodóképesség – amennyiben az a konkrét helyzetekhez való rugalmas adaptációt jelenti, és nem a személyiség és a személyiség értékrendjének feladásával jár,
- becsület, az értékek tisztelete,
- nyíltság, tolerancia,
- nyitottság, kritikus hajlam, érdeklődés és figyelem,
- együttműködési hajlam és képesség különféle helyzetekben és társas kapcsolatokban,
- jó kommunikációs készségek,
- különféle hétköznapi szituációk konstruktív megoldására, valamint a konfliktusok megoldására való törekvés (humorérzék és önirónia),
- önismereten alapuló önbizalom,
- önképzés, képesség az egész életen át tartó tanulásra,
- igényesség a munkában – önmagával és másokkal szemben,
- pozitív eszményképek kialakítása,
- akaraterő, szorgalom, kitartás a munkában.

2.3. Az iskola szereplőinek feladatai a személyiségformálással kapcsolatban

A személyiségformálással kapcsolatban a mindennapos pedagógiai folyamat minden szereplőjének nagy a felelőssége.

Az iskolai értékek és támogatott magatartások átadásában kiemelkedő szerepük van a hiteles, felkészült, a diákok munkáját támogató, segítő, példaképnek is tekinthető tanáregyéniségeknek. Ám a tanárok nemcsak egyéniségük egészével nevelnek, nemcsak a kiemelkedő személyiségeknek van nagy hatása a diákokra. Minden tanár hétköznapi munkája, gyakorlata, kommunikációja, szaktárgyához és a diákokhoz való viszonya, elmondott és ki nem fejtett elvei egyaránt hatással vannak, ezért igyekszünk az iskola fontos értékeit a napi gyakorlaton keresztül érvényre juttatni.

Az iskola diákjaitól elvárjuk, hogy ismerjék és tartsák tiszteletben az emberi kapcsolatokból, az iskolai létből adódó természetszerű alá- és fölérendeltségi viszonyokat. Ezeken belül tudjanak, merjenek véleményt alkotni és kapjanak lehetőséget véleményük nyilvánosságra hozatalában.

- Ennek kereteit rögzítik a Pedagógiai Program azon részei, amelyek a tanórákról és a Diákönkormányzat tevékenységéről szólnak.

A szülők aktív szerepet vállalnak az iskola életében is. Sok szülő már diákként is kötődött az intézményhez. A szülői munkaközösség mellett más fórumokon is dolgoznak, segítik az iskola nevelő munkáját, többek között az iskolai alapítvány kuratóriumában, a Radnóti Hálózatban (öregdiákok, szülők, pártoló tagok).

Az iskolavezetés alapvető feladata a személyiségfejlesztés értékének képviselése, a pedagógiai munka szakmai irányítása és koordinálása. A legnehezebb nevelési problémák megoldásának keresésébe osztályfőnöki vagy szülői kérésre kapcsolódnak be.

A tanulók személyiségfejlesztésében fontos szerepe van az iskolapszichológusnak. Az iskolapszichológus munkáját több módon és formában végzi:

- elsősorban a pedagógusok, kiemelten az osztályfőnökök munkájának támogatásával,
- az iskola gyógypedagógusával szoros szakmai együttműködésben,
- részben osztályokkal és tanulócsoportokkal való közvetlen munkával,
- részben egyéni foglalkozásokkal,
- részben konfliktushelyzetek és elakadások többszereplős megoldásának segítségével,
- részben a szülőkkel való konzultációkkal,
- részben az iskolai döntések és beszélgetések szakszerű támogatásával, a pszichológiai szaktudás bekapcsolásával az iskolai szintű megbeszélésekbe és döntésekbe.
- Intézményünk évek óta folyó jó gyakorlata az Osztálytükör program (szociometrián alapuló, csoportmódszerekkel történő közösségfejlesztés és konfliktusrendezés).

Az iskolapszichológus és a gyógypedagógus

2.4. A személyiségfejlesztés néhány kiemelt területe és formája

A fenti elvek és értékek jegyében pedagógiai munkánkban a következő gyakorlatot igyekszünk megvalósítani.

A tanítás folyamatában, a tanítási órákon a tanulók iskolánkban nem passzív résztvevők. Az ismeretszerzés lehetőség szerint a tanulók aktív közreműködésével történik. A tanítási órákon a szakma művelése természetes módon jár együtt a tanulócsoport egészének és egyes tagjainak személyiségformálásával. Különösen hatékony a kooperatív kiscsoportokban szervezett tanórai munka és a projektoktatás, ami módot ad csoportban és egyénileg végzett ismeretszerzésre, tevékenységre is.

A személyiség kibontakoztatását, a tudatos állampolgárrá nevelést segíti, ha a diák tájékozódik az iskola életében, megkapja a tájékozódáshoz szükséges információkat, saját életét megtervezheti, szervezheti, illetve kivitelezheti a tanításon kívüli programjait.

Célunk, hogy az iskola diákjai készüljenek fel a társadalmon belüli értelmiségi szerepre. A rendszeres, precíz, kitartó tanulás egyúttal a munkavállalói szerepre is felkészít. A tanulás mellett éppen ezért arra törekszik az iskola, hogy a diákok lehetőséget kapjanak arra, hogy más területen is kipróbálhassák magukat.

- Ilyen lehetőségek többek között: a közösségi szolgálat, az osztályterem, szaktantermek rendberakása; a közösség számára hasznos munka végzése: papírgyűjtés szervezése, az iskolai növények ápolása; segítség az írószerek árusításában stb. Fontosak e tekintetben az iskolán kívüli programok keretében szervezett üzemlátogatások, továbbá a kulturális intézmények látogatása.

Mindezek mellett a kezdeményezőkézség, a kreativitás, a vállalkozói készség kialakítása, fejlesztése is teret kap a dolgozói szerepre történő felkészítés során.

Az előzővel szorosan összefügg a tudatos fogyasztói szerepre való felkészítés, valamint az igényes kultúrafogyasztó és -támogató magatartás.

- Ezen a célok elérésében az iskolai klubok, szakkörök, napközis foglalkozások, diákkörök nagy segítséget nyújthatnak: az igényességet, az értékes és az értéktelen megkülönböztetését, felismerését sajátíthatják el a diákok. Ugyanakkor a természeti és az épített környezet megbecsülése, védelme is beépül a fogyasztói szerepkörbe. A rongálásokkal szembeni fellépés mellett a környezet szépítése, karbantartása is folyamatosan a diákok bevonásával történik.

A személyiségfejlesztés egyik fontos eszköze a tanulók munkájának, magatartásának, iskolai jelenlétének tanári, tantestületi és közösségi értékelése. Az értékelés célja a reális önértékelés, a tudás- és értékközpontú közösségi értékrend kialakítása, a tanulási folyamat támogatása, a közösségbe való beilleszkedés segítése.

- A tanulók magatartásának értékelését, a dicséretes és elmarasztalások rendszerét a Pedagógiai Program 5. sz. melléklete és az SZMSZ tartalmazza.

A tanulmányi munka értékelése szóban és írásban, illetve osztályzattal történik. Az osztályzatok adásánál az iskola mindig arra törekszik, hogy a követelmények reálisak, előre tudhatók és átláthatóak legyenek, az egyes osztályzatokat pedig a tanár mindig tudja megindokolni, és lehetőség szerint tartalmilag és fejlesztő módon indokolja is meg.

- Az értékelés és osztályozáshoz lásd a 3. sz. mellékletet.

A méréseket és értékeléseket a személyiségfejlesztés szolgálatába állítva, tudatosan alkalmazzuk.

- Az aktuális tudásszint felmérését szolgálja a diagnosztikus értékelés. Rendszeres diagnosztikus felmérés történik tanévkezdéskor az alsó tagozat minden évfolyamán a differenciált foglalkozások (felzárkóztatás, tehetség gondozás) tervezéséhez. Az induló osztályok csoportbeosztásának kialakításakor (pl. nyelvi csoportok bontása; egyéb közismereti tárgyak esetében körülbelül azonos képesség-eloszlású heterogén csoportok kialakítása). A felsőbb évfolyamokon az idegen nyelvi csoportok kialakításakor, átrendezésekor, a fakultatív tárgyak csoportjainak, az érettségire felkészítő csoportoknak a kialakításakor (pl. matematika).
- A fejlesztő értékelés elsődleges célja a tanulási folyamat segítése, az esetleges elmaradások korrigálása, az egyéni tanulási stratégiák kialakulásának támogatása, a tanulási motiváció fenntartása.
- A pedagógiai diagnózis fontos eszközei a központi mérések is (országos kompetenciamérés, PISA).
- Összegző, szummatív értékelésre - a félévi és az év végi osztályozás mellett - egy-egy nagyobb téma lezárásakor, illetve a vizsgarendszerben szabályozott félévi, év végi vizsgákon kerül sor.
- A vizsgák felsorolását és rendjét lásd az 1. sz. mellékletben.

A szülőkkel való kapcsolattartásnak, a szülők, a diákok és a tanárok közös munkájának elősegítésére változatos és differenciált kapcsolatrendszerben és munkaformákban gondolkodunk.

- Fontosak lehetnek a szülők, az osztályfőnök és a diák közös beszélgetései, melyet osztályon belüli nevelési értekezlet előzhet meg. Ennek rendszeres formája a szaktanári fogadóórák rendszere.

Ha az osztályban tanító tanárok testülete törést vagy megtorpanást lát a gyermek fejlődésében, javasolja az osztályfőnöknek azt a háromoldalú beszélgetést, amelyen az iskola képviselői (osztályfőnök, iskolapszichológus, nevelési igazgatóhelyettes) a szülők és a diák közösen próbálják elemezni az okokat, illetve kialakítani a stratégiát, ami kiemeli a gyermeket kedvezőtlen helyzetéből. A szülőkkel és az iskolapszichológussal való együttműködés segíthet abban, hogy szükség esetén egyéni fejlesztési terv alapján történjen a diák további útjának meghatározása.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő diákok fejlesztését, inkluzív nevelésének támogatását, a tanárok, a tanuló és szülői közösségek felkészítését gyógypedagógus segíti.

A személyiségfejlesztés kiemelt terepe a színes iskolai élet, a programok változatossága. Hasonlóan nagy jelentőségűek a nyári táborok, ezért évente több tucat tábort szervez az iskola. A tábori körülmények, az egymásrautaltság, a segítségnyújtás, az esti beszélgetések erős kötődést eredményeznek a társakhoz és az

iskolához egyaránt. Kialakítják, illetve növelik a tolerancia-készséget, elismertetik a szabályok betartásának szükségességét, így pozitívan hatnak vissza az iskolai életben való viselkedésre is. Nagy szerepük van a tanár–diák kapcsolat alakításában, egymás alaposabb megismerésében és elfogadásában is.

3. Közösségfejlesztés, a tanulók részvételi jogai

3.1. Az osztályfőnökök szerepe a közösségfejlesztésben

A közösségfejlesztés alapvető színterei az osztályok közösségei. Az osztályközösségek formálásában meghatározó szerepük van az osztályfőnököknek és az osztályban tanító tanárok, tanítók közösségeinek. Az osztályfőnökök munkáját támogatja a nevelési igazgatóhelyettes, az iskolapszichológus, a védőnő, a diákönkormányzat munkáját segítő pedagógus és a diákönkormányzat.

Az osztályfőnökök kiválasztását az iskola vezetése mindig alaposan megfontolja. Az osztályfőnökségre való felkérés az igazgató feladata. Az iskolavezetés olyan tanárokat bíz meg ezzel a feladattal, akik különös gondot fordítanak a gyermekek személyiségének, egyéniségének és ugyanakkor az osztályközösség egészének a fejlesztésére is.

A közösségfejlesztés az osztályfőnöki órák keretében tervszerűen történik. Az osztályfőnöki órák mellett a közös osztályprogramok (pl. projektmunkák, kirándulás, múzeumlátogatás, osztálybulik, táborok) is segítik a közösség formálódását. Az osztályszintű programok keretében lehetőség nyílik a konfliktusok kezelésének megtanulására, a különböző ügyek megfelelő elintézési módjának megismerésére, ezzel összefüggésben az egymással történő hatékony, a megoldás irányába vezető kommunikáció elsajátítására.

Az osztályfőnök és az iskolapszichológus közösen dolgoznak az iskola jó gyakorlatai között is szereplő „Osztálytükör” (szociometrián alapuló csoportos konfliktuskezelés) programok megvalósításában.

Az osztályközösség formálódásában fontosak a néhány napos osztálytáborok: kerékpártúrák, országismereti táborok, egy faluközösség életének megismerését célul kitűző szociológiai táborok, illetve egyszerűen csak a pihenést, kikapcsolódást és a közös szórakozást szolgáló táborok. A táborozás költségeit a szülők viselik, a szociálisan rászoruló gyermekek az iskola alapítványától kérhetnek támogatást.

3.2. Iskolai szintű közösségfejlesztő programok

Az iskolai szintű közösségfejlesztésben fontos szerepük van a nyári táboroknak. A kisgimnazisták (5-8. évfolyam) nomád táborában és a természetkutató táborban a 15–18 éves „ifik” szervezőként vesznek részt. A differenciált feladatok révén a különböző korosztályba tartozó diákok nagyszerűen tudnak együtt dolgozni. A vízitúrákon is több korosztály vesz részt. A nagygimnazisták (16-18 évesek) két tehetséggondozó tábora az izgalmas beszélgetések révén a vitakultúra és az önművelés fejlesztésében tölt be fontos szerepet. A nyelvtanulással egybekötött angliai utazáson is kis- és nagygimnazisták együtt vesznek részt. A kárpátaljai diákok számára szervezett anyanyelvi tábor szintén iskolai szintű, mivel a tanárok mellett végzős és végzett diákjaink szervezik a programokat, de vendéglátóként a kisgimnazisták is bekapcsolódnak a tábor munkájába. A többféle sporttáborban (úszás, labdajátékok, sítábor) is különböző korosztályok vehetnek részt. A táborozások költségeit a szülők viselik, a szociálisan rászoruló gyermekek az iskola alapítványától kérhetnek támogatást.

Az iskolaszintű közösségfejlesztő programok közé tartozik az iskolagyűlés, amikor a kis- és a nagygimnazisták az iskolavezetéstől tájékoztatást kapnak az iskola életének egy-egy fontos eseményéről, a közösen megoldandó feladatokról. A diákok javaslatokat fogalmazhatnak meg, kérdéseket tehetnek fel ezeken a fórumokon.

3.3. A diákönkormányzat szerepe a közösségfejlesztésben

A diákönkormányzat a törvényi előírásoknak megfelelően véleményezési joggal rendelkezik az SZMSZ, a Házirend, valamint az intézmény adatkezelési szabályzatának jogszabályban meghatározott

rendelkezéseinek elfogadása előtt. A diákönkormányzat az SZMSZ-ben meghatározott módon ellátja a diákok érdekképviseletét. Véleményezési joga van a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározásában, az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásában.

A diákönkormányzat évente egy alkalommal diákparlamentet szervez, ahol az osztályok küldöttei az iskolai élet aktuális kérdéseit vitatják meg, javaslatokat fogalmaznak meg. A diákparlament fontos terepe a képviseleti demokrácia tanulásának, a demokratikus alapjogok gyakorlásának.

A diákönkormányzat tevékenységét két korosztályra bontva: kisgimnazisták (5-8. évfolyam tanulói) és nagygimnazisták (8-13. évfolyam tanulói) szervezi.

A diákönkormányzatok munkáját két pedagógus segíti.

3.3.1. A kisgimnazisták közösségfejlesztő programjai

A 10–14 évesek közötti harmonikus kapcsolat kialakítása a pedagógiai program fontos része. Ebben vállalnak szerepet a 14–18 éves diákok („ifik”) közül évente mintegy harmincan, negyvenen. Programokat szerveznek a kisebb gyerekek számára, ahol velük együtt játszanak, tanulnak. E programoknak kettős pedagógiai jelentősége van. Egyrészt a nagyobbak megtanulják az együttműködés során elfogadni, elismerni a kisebbeket. Tapasztalhatják, hogy a kisebbek is képesek kiemelkedő teljesítményekre. A különböző korosztályok és évfolyamok tagjai megismerkednek egymással, megtanulnak odafigyelni egymásra, baráti kapcsolatok alakulnak ki közöttük. A kisebbek megtapasztalják, hogy bízhatnak idősebb társaikban, sokat tanulhatnak tőlük. Az ifik viselkedésükkel, magatartásukkal példaként állhatnak a kisebbek előtt, így fontos, hogy ők milyen értékeket képviselnek. Az ifik felkészítése tehát kiemelt feladat, melyben volt radnóti diákok is segítenek, ezzel biztosítva a hagyományok továbbélését. A közös, játékos programok erősítik az osztályközösségeket, a diákok jobban megismerhetik osztálytársaikat, hiszen nem tanulási helyzetben találkoznak egymással. Ezek a programok azért is fontosak, mivel a hétköznapiokon a csoportbontások miatt az osztálytársak ritkábban találkoznak, kevesebb élményük van egymásról. Az osztályfőnökök munkáját segíti az „osztályifí” program is. Minden kisgimnazista osztályra 2-3 állandó ifi figyel, akik a közösségépítő programok szervezésében és lebonyolításában vesznek részt.

A kisgimnazisták éves programja általában egy keret köré szerveződik, amelynek a gerincét évi 4-6 játékdélután alkotja. A játékok olykor kapcsolódnak egy-egy tantárgy tudásterületéhez is. A foglalkozások alkalmat nyújtanak a gyerekek kreativitásának, együttműködési készségének fejlesztésére. A játékdélutánok helyszínei az iskola különböző terei.

A játékdélutánokon kívül más hagyományos programjai is vannak a kisgimnazistáknak. Minden évben megrendezésre kerül az Osztályszínpadok fesztiválja. A próbák, az előadás élménye összekovácsolja az osztályközösségeket. Az osztályok felkészülését az osztályfőnökök és a vállalkozó szaktanárok mellett az osztályifik is segítik, de elengedhetetlen a résztvevők önszerveződése is.

A kisgimnazista programokat mindezek mellett sportversenyek, akadályversenyek és gyereknapi rendezvények színesítik.

Kétévente kerül megrendezésre a „Ki Mit Tud?” vetélkedő, melyen iskolánk minden diákja részt vehet a különböző kategóriákban.

3.3.2. A nagygimnazisták közösségfejlesztő programjai, a diákönkormányzat

A Diákönkormányzat (DÖK) célja – mint ezt a Szervezeti és Működési Szabályzatában is megfogalmazta – egyrészt a tanulók képvisellete, érdekeinek védelme, másrészt a 9–12. évfolyam diákjai számára szabadidős programok szervezése. A fentiek szerint az 5–8. évfolyam tanulóinak egy másik diákcsoporthoz, az ifik szerveznek programokat, de közülük sokan hagyományosan a DÖK-ben is szerepet vállalnak.

A DÖK legfontosabb fóruma az év eleji közgyűlés, amit általában tábor keretében valósítunk meg.

A 7–12. évfolyamokról minden osztály 3-5 küldöttel képviseltetheti magát, jelen vannak az előző évi tisztségviselők, illetve minden érdeklődő részt vehet ezen az egész hétvégés programon. A diákoknak lehetőségük nyílik az iskolával kapcsolatos kérdéseik, problémáik felvetésére, hiszen mindig jelen van az iskola egyik vezetője is, aki válaszol kérdéseikre. A DÖK-táborokban készül el az éves program váza, a résztvevők megbeszélik, ki mit szeretne szervezni. Sor kerül a tisztségviselők megválasztására is. Évközben a felmerülő igények szerint tart a DÖK összejövetelt, ahol értékelik az elvégzett munkát, és megbeszélik a soron következő feladatokat.

A DÖK élén az elnök áll, aki az egész szervezetet képviseli az iskolavezetés és a tanárok előtt, valamint koordinálja a programokat. Munkáját a titkár segíti, akinek külön feladata a gyűlések dokumentálása. Az iskolai kommunikáció legfontosabb eszközei a folyosókon elhelyezett plakátok, ezeket külön propagandista-csoport kezeli. A DÖK által szervezett programokat három csoportba (kulturális, szórakoztató, sport) soroljuk, ezeknek önálló felelőseik vannak. A diákok és a DÖK-vezetők közötti kapcsolatot biztosítják az évfolyamfelelősök. A 7–12. évfolyam saját soraiból választ felelősöket, az 5–6. évfolyam képviselőjét idősebb diákok látják el.

Gazdag a DÖK sportprogramja. Legnépszerűbb sportnak a foci tűnik: télen a tornateremben, tavasszal pedig az udvaron rendeznek kupát. Évente egyszer röplabda-, kosárlabda- és floorball-bajnokságra is sor kerül.

Hagyomány iskolánkban, hogy az ünnepélyek, iskolai események technikai háttérét egy diákcsoport, a „stúdiósok” biztosítják. Tevékenységi körükbe tartozik az iskolarádió működtetése is.

Vannak végül a DÖK-höz csak elvileg, vagy lazán kötődő szerveződések és rendezvények. A filmklub tanári vezetéssel és több iskola együttműködésében valósul meg. Öregdiákok szervezik a Showhajtás nevű, szintén nagy múltú bolondos, az egész városban zajló nagyszabású vetélkedőt.

A DÖK az iskola által rendelkezésre bocsátott pénz felével gazdálkodik, a másik felét az ifivezetők használhatják fel. Egyes rendezvényeikre (tábor, diákjogi képzés stb.) pályázatok útján és szponzorok segítségével teremtenek elő pénzt, illetve szükség esetén (tábor, filmklub) igénybe veszik a diákok anyagi hozzájárulását is. A DÖK munkáját, gazdálkodását, érdekvédelmét, a programok felügyeletének megszervezését az ezzel megbízott pedagógus segíti. Rajta kívül azonban több tanár is fontos szerepet vállal egy-egy program megvalósításában.

3.3.3. A diákok közösségi munkájának elismerése

A diákok közösségi munkájának értékét hangsúlyozza a nyilvános elismerés, a közösségi díj.

A legkiválóbb diákok, akik az iskolaközösségben kiemelkedő teljesítményt nyújtottak, mint végzős, ballagó diákok átvehetik a Radnóti Emlékplakettet. A kitüntetésre a 12. évfolyam osztályai tesznek javaslatot. A kuratórium, mely a javaslatokból a díjazottakat kiválasztja, a DÖK vezetőségéből, a 11. évfolyam képviselőiből, az igazgatóságból és a diákönkormányzatot segítő tanárból áll. A bronz plakettek mellett az alapítvány jutalomban is részesíti az Emlékplakett Tanulmányi és Közösségi fokozatának díjazottjait. A többi felterjesztésre méltó diák Emlékplakot kap.

Minden évben a tanárok szavazatai alapján nyeri el egy olyan tanuló „Az Év Diákja” címet, aki országos tanulmányi versenyeken, egyéb rendezvényeken elért eredményeivel az iskolának a legtöbb dicsőséget szerezte.

A „Diákönkormányzat Közösségi Díját” a diákközösség szavazatai alapján nyerheti el minden évben az a diák, aki társai szerint a közösségért a legtöbbet tette abban az évben.

A díjazottak ünnepélyes keretek között, diáktársaik előtt vehetik át a kitüntetéseket.

3.4. Iskolai közösségi szolgálat

A 2011-es Nemzeti Köznevelési Törvény az érettségi kiállításának előfeltételeként bevezette a legalább 50 órás iskolai közösségi szolgálatot a közösség segítésére és a tanuló személyiségének, készségeinek,

kompetenciáinak fejlesztésére. A szolgálat hozzájárul ahhoz, hogy a diák megismerje a közösségben való tevékenykedés erejét, és az ily módon szerzett tudását egész élete során hasznosíthassa.

A közösségi szolgálat a tanuló környezetének vagy a tágabb társadalom javát szolgáló, anyagi érdektől független tevékenység, amely egyénileg vagy csoportosan, heti ill. havi rendszerességgel vagy alkalmanként végezhető. Keretei között egészségügyi, szociális, jótékonyági, oktatási, kulturális és közösségi, környezet- és természetvédelmi, katasztrófa-védelmi feladat, illetve óvodás korú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel és tanulókkal, idős emberekkel közös sport- és szabadidős tevékenység vagy nekik szóló segítségnyújtás végezhető.

A közösségi munka célja, hogy fejlessze a diák empátiáját, szociális érzékenységét, személyes és társadalmi felelősségvállalását, együttműködését, kritikus gondolkodását, érzelmi intelligenciáját, önbizalmát, állampolgári kompetenciáját, valamint kommunikációs, vezetői, konfliktuskezelési és probléma-megoldási készségeit, a felelős döntéshozatalra való képességét. A diákokot segítheti pályaválasztásában a munka során szerzett tapasztalata.

Kiskorú tanuló olyan közérdekű önkéntes tevékenységet folytathat, amely megfelel életkorának, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségének, illetve képességeinek, valamint amely nem veszélyezteti egészségét, fejlődését és tankötelezettségének teljesítését. Külföldön, illetve este nyolc és reggel hat óra között nem végezhet közösségi szolgálatot.

4. A hátrányok enyhítése, esélyegyenlőség, pályaorientáció

Intézményünk alapvető célja, hogy minden tanulót képességeinek megfelelően juttasson el tanulmányai során a legoptimálisabb szintre, ezzel emelve esélyeit a munkaerőpiacon. Ezzel járulunk hozzá ahhoz, hogy a felnőttként életminőségük javuljon, képesek legyenek az élethosszig tartó tanulásra, és arra, hogy a demokratikus társadalmi folyamatokba felelős állampolgárként kapcsolódjanak be.

Ehhez olyan intézményi feltételeket kívánunk biztosítani, amelyben érvényesül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elve. Az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőségének megteremtésén túl célul tűzzük ki az esélyteremtést, a támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását az intézményünkben tanuló diákok számára. Diákjaink tervszerű, tudatos fejlesztése felzárkóztatás, tehetséggondozás, szabadidős, tanulmányi és közösségi tevékenységek szervezésének keretében valósul meg. Elsősorban a tehetségek sokoldalú fejlesztése jelenti számunkra a legfőbb kihívást.

Az 1–4. évfolyamokon a tanulók lehetőség szerint differenciált tanórai foglalkoztatása mellett az ún. „töprengő” órákon a tanulók egyéni tanulási útjait támogató fejlesztés – felzárkóztatás, tehetséggondozás folyik. Az alsó tagozaton működő napköziben nemcsak a másnapra történő tanulásra jut idő, hanem az egyéni vagy kiscsoportos fejlesztésre, szakkörökre (kézműves, észbontó, torna).

Az alsós osztályok két-két tanítója mind az oktatásban, mind a napközis tevékenységek szervezésében részt vesz. Így a nevelő nemcsak a tanítási órán, hanem a napköziben is foglalkozik a gyermekekkel, azok előrehaladásának minden lépését követni tudja. Az alsó tagozat minden évfolyamán diagnosztikus felmérés(ek)re kerül sor az esetlegesen fejlesztendő képességterületek, a tehetségterületek feltárására, majd ennek alapján a differenciált foglalkozások tervezésére. Logopédiai fejlesztés az alsó tagozaton térítés ellenében vehető igénybe.

Iskolánk diákjai felvételi eljárás keretében jutnak be a nyolc- és hatosztályos gimnáziumi osztályainkba. A felvételt nyert tanulók körében előfordul részképesség zavar, viselkedési, magatartási probléma. Tehetséggondozó munkánknak ezért kiemelt területe a társas készségek fejlesztése, melynek fontos kerete a kooperatív kiscsoportokban végzett tevékenység és a projektmunka.

Az 5-6. évfolyam diákjainak igény szerint szervezünk tanulószobai foglalkozásokat.

A felsőbb évfolyamokon a felzárkóztatás egyik fontos terepe a diákok szervezett, egymás közötti korrepetálása. Ez nevelési szempontból is kiemelkedő jelentőségű mindkét fél részére. Az elmaradók, vagy önhibájukon kívül hiányossággal küzdők (például hosszabb ideig külföldi tanulmányokat folytatók) esetében a szaktanárok egyéni foglalkozás keretében nyújtanak segítséget.

A délutáni órákban a könyvtár az önművelés, önképzés helyeként igen népszerű. A könyvtár gazdag állományában minden szükséges könyvet megtalálnak a diákok. Így a könyvtárhasználatnak a felzárkóztató és a tehetségnevelő program részeként egyaránt fontos szerepe van. A könyvtárhasználat a magyar órák tantervében szerepel.

A 11-12. évfolyam fakultációs tantervei a felsőfokú tanulmányok előkészítését, a tehetséggondozást, az emelt szintű érettségire való felkészítést egyaránt szolgálják.

A pályaorientáció már a fakultáció választását megelőzően, a 9-10. évfolyamon elkezdődik, majd a 11. évfolyam második félévében, és a 12. évfolyam első félévében a szaktanár, osztályfőnök, diák és szülő együttműködésével zajlik. Szülői fogadóórák, az osztályfőnök és a diák megbeszélései előzik meg, alakítják ki a pályaválasztást. Tulajdonképpen már a 10. évtől folyamatos az erről szóló beszélgetés, gondolkodás. Meghívunk szülőket az osztályfőnöki órákra, akik hivatásukról, annak szépségeiről és nehézségeiről beszélnek. Volt diákjaink, egyetemisták is eljönnek tanulmányaikról, munkájukról, illetve az azokkal összefüggő képességeikről, motivációikról, körülményekről beszélgetni a diákokkal. Gyakran egyetemi oktatókat is hívunk az ELTE-ről, illetve partneriskolai program keretében a Semmelweis

Egyetemről. A 11-12. évfolyam tanulói számára szervezett „On the job” program keretében a diákok egy napot töltenek el egy általuk választott munkahelyen. A közösségi szolgálat keretében különféle munkahelyekkel ismerkedhetnek meg a diákok. Így sokszor arra is lehetőségük nyílik, hogy az őket érdeklő területen szerezzenek tapasztalatokat. Intézményünk diákjai csaknem kivétel nélkül sikerrel pályáznak valamelyik hazai vagy külföldi felsőoktatási intézménybe.

A szociális hátrányok kompenzálására több lehetőséggel is él az iskola. A költségvetésből ingyenes étkezés biztosításával a törvényi előírásokon túl is támogatjuk a rászoruló diákokat. Az ingyenes tankönyvhöz jutás elvei, eljárása és módja a Házirendben szerepel. Gyakorlóiskolánk alapítványa pályázatok alapján nyújt pénzügyi segítséget: szociális ösztöndíj, nyelvvizsgadíj, kirándulások, táborok részvételi költségének kifizetésére. Alapelv az, hogy szociális nehézségek miatt egyetlen gyermek se maradjon ki közösségi, kulturális vagy fejlesztő programokból. Diákjaink érdekében a megfelelő körülmények biztosítása céljából rendszeresen indulunk különböző pályázatokon.

Az épület akadálymentesítése megkezdődött. A műemléki jelleg és a pénzhiány miatt csak a földszinti tantermek közelíthetők meg a mozgássérülteknek, de szükség estén a terembeosztással tesszük lehetővé a mozgássérültek számára az órák látogatását. A látássérült tanulók épületen belüli közlekedését vezetőcsík, illetve a termek bejáratánál Braille írás segíti.

5. A szülők, a partnerek és a pedagógusok együttműködése

5.1. Együttműködés a szülőkkel, a szülői szervezetekkel

A szülőkkel való együttműködés és kapcsolattartás kiemelten fontos az iskola életében, az iskola sikeres nevelő-oktató munkájában. A szülő joga, hogy

- megismerje az iskola nevelési, illetve pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról,
- gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon.

A szülők képviselőjét hivatalosan a Szülői Munkaközösség (SZMK) látja el. Osztályonként működnek a munkaközösségek, az osztályok választmányi tagjai adják az iskolai képviselőt. Az iskolai szervezetet elnök vezeti, munkáját egy pedagógus összekötő tanár és egy igazgatóhelyettes segíti. Az SZMK önálló kezdeményezésére jött létre az iskolai alapítvány, melynek kuratóriumában is jelen van a szülői képviselő. A szülői választmány évente kétszer ülészik, de rendkívüli esetekben többször is összehívható. A választmányi ülésen az igazgató beszámol az aktuális eredményekről, feladatokról, tájékoztatja a szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról és azokról a lehetőségekről, amelyekkel az iskola segítséget tud nyújtani a tanulók eredményes felkészüléséhez. A szülői munkaközösség véleményezési joggal rendelkezik az iskolai dokumentumok (házirend, SZMSZ) jogszabályban rögzített részeinek elfogadásakor.

Az iskola meghatározott időszakonként elégedettségi felmérést végez a szülők körében az iskola oktató-nevelő tevékenységéről. A felmérés eredményét az iskolavezetés ismerteti a szülőkkel, és a szülői munkaközösséggel együtt tesz javaslatot az iskolai oktató-nevelő munka fejlesztési lehetőségeire.

A szülőkkel való kapcsolattartást, együttműködést szolgálják a félévente szervezett szülői értekezletek, valamint a fogadó órák. A tanárok hetente egy alkalommal tanítási időben fogadják a szülőket, illetve szervezünk délutáni fogadó órákat is az osztályban tanító tanárok részvételével. Ez a forma általában a beilleszkedéssel kapcsolatos kérdések tisztázását, a személyiség fejlesztését illetve a továbbtanulás előkészítését szolgálja.

Az induló osztályok osztályfőnökei közös kirándulásokat, programokat szerveznek a szülők és a gyerekek részére, melyek célja az, hogy a családok megismerjék egymást, kialakuljon a szülők között is az együttműködés.

A szülői képviselő kapcsolatban áll az iskola gyermekvédelmi felelősével. A gyermekvédelmi felelős, az osztályfőnök, az iskolapszichológus, az iskolaorvos, a védőnő, a szaktanárok adnak tanácsot a szülőknek nevelési problémáik megoldásában. A drogrevenációs programok megvalósítása során számítunk a szülők részvételére, aktív közreműködésére.

Az iskola működésének támogatásához, a tanulók hatékony és eredményes képzésének érdekében rendkívül sok segítséget kapunk a szülőktől anyagi és erkölcsi vonatkozásban egyaránt. Az anyagi segítséget elsősorban az alapítványunk számára felajánlott személyi jövedelemadó 1%-a jelenti, ez az alapítvány legfontosabb bevétele.

5.2. Radnóti Hálózat

Iskolánk fontos együttműködő, támogató partnere a Radnóti Hálózat (RH+-), amelyet a radnóti öregdiákok és szülők hoztak létre az iskola segítésére, oktatási színvonalának megőrzésére. Régi diákjaink és a szülők szakértelmükkel, kapcsolatrendszerükkel, jótékonyági rendezvények („Messzeringó” kulturális rendezvénysorozat, Bolhapiac) szervezésével segítik az iskola működését.

5.3. Radnóti Miklós Gyakorló Iskola Alapítványa

Az alapítvány megalakulása óta arra törekszik, hogy minél többféle módon és formában támogassa az iskola - alapfeladatokon túlmutató - nevelési-oktatói céljainak elérését. Az Alapítvány legfontosabb

feladatai közé tartozik, hogy a szabadidő értelmes eltöltését a szabadidős programokon keresztül anyagilag támogassa, továbbá hozzájáruljon az iskolában folyó magas szintű oktatás személyi és tárgyi feltételeinek hosszú távú biztosításához, az iskola műemlék jellegű épületének felújításához, karbantartásához. A kuratórium (benne szülővel és öregdiákkal) évente kétszer előre megszabott feltételek szerint benyújtott pályázatokat bírál el (pl. táborozásra, diákcsereútra, nyelvvizsgára, közösségi programokra). Az alapítvány 3 díjat is fenntart: Az Év Diákja és a Radnóti Plakett különböző fokozatai diákokat illet, a Kármán Mór Emlékgyűrű évenként egy tanárt. Az alapítvány rendszeres támogatást: szolidaritási ösztöndíjat adhat a rászoruló diákoknak.

5.4. Kinyílik a világ” Alapítvány

Az alapítvány egy 1990-ben civil kezdeményezéssel életre hívott, az iskolában működő szervezet. Kiemelten fontos feladata a határainkon túl élő magyar anyanyelvű gyermekek támogatása. Önkéntesei az iskola tanárai, jelenlegi és régi diákjai közül kerülnek ki. Tevékenységének legfőbb célja az anyanyelv ápolása. Az évente, Magyarországon szervezett anyanyelvi táborban és a Petőfi Irodalmi Versenyen határon túli magyar gyermekek vesznek részt. Az alapítvány sokrétű tevékenységével kettős célt kíván megvalósítani: egyrészt kialakítani, illetve megerősíteni diákjaink felelősségérzetét a magyar nemzet teljes közössége iránt, másrészt segíteni az ott élő embereknek abban, hogy a hivatalos államnyelv használata mellett megőrizhessék magyarságukat.

5.5. További együttműködő partnereink

Partnerszervezet	Az együttműködés tartalma
ELTE Speciális Gyakorló Óvoda és Korai Fejlesztési Módszertani Központ ELTE Bárczi Gusztáv Általános Iskola és Gyógypedagógiai Módszertani Központ	Közösségi szolgálat szervezése
ELTE Pszichológiai Intézet	Drogprevenációs foglalkozások szervezése
Gyakorló Iskolák Iskolaszövetsége	Szakmai érdekképviselő Konferenciákon való részvétel Diáktáborok szervezése
Gimnáziumok Országos Szövetsége	Szakmai érdekképviselő
Semmelweis Egyetem	Tehetség gondozás – előadásokon, szemináriumokon való részvétel – a partneriskolai program keretében
ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar	Az autizmus szakirányú képzés hallgatóinak gyakorlólhelye

6. Egészségnevelési program

6.1. Az egészségnevelés célja

Az egészségnevelés célja, hogy a családokkal együttműködve az iskola kialakítsa a diákokban az egészséges életmódra való igényt. Tanulóink ismerjék fel, hogy az egészség érték, s ennek megőrzése csak tudatos életvitellel lehetséges. Képesek legyenek felmérni és értékelni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségüket veszélyeztető jelenségeket, ezek hatásmechanizmusát, az ellenük való védekezési módokat.

E célok elérését a több területet felölelő egészségfejlesztési program támogatja, melynek megvalósításában együttműködik a nevelőtestület, az iskola-egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) és az iskolapszichológus.

Egészségfejlesztési programunk szorosan kapcsolódik környezeti nevelési programunkhoz és a személyiségfejlesztés címszó alatt leírtakkal. Ezekkel bizonyos pontokon átfedést mutatnak, erősítve egymás hatását.

Az egészségneveléshez kapcsolható az elsősegély nyújtási ismeretek oktatása. Erre egyrészt a biológia órák keretében kerül sor, másrészt osztályfőnöki órákon a védőnő közreműködésével történik a felkészítés a 7. és a 11. évfolyamon. Mindezek mellett egy napos elsősegély nyújtási tanfolyamokat is szervezünk, amelyeken a 11. évfolyam tanulói az újraélesztés technikáival ismerkednek szakemberek segítségével.

Az egészségtudatos szemléletet a tanárképzési munkánkban is felvállaljuk, közvetítjük. Igyekszünk a mintaadást, mint nevelőeszközt beépíteni a mindennapokba.

6.2. Helyzetelemzés

Iskolánk vonzáskörzete az egész főváros és a környező települések. A diákság összetételét a sokszínűség jellemzi, eltérő családi háttérrel, eltérő kultúrkörből érkeznek hozzánk. Közel félszáz tanulónk vietnámi származású, számos diákunk kétnyelvű család gyermeke. De egy területen jellemzően egységes a szülői magatartás: magas elvárásaik vannak az iskolai oktatás, nevelés terén. Eredményes munkát várnak a pedagógusoktól, s ezzel együtt természetesen gyermekeiktől is, akik számára a folyamatos, hatékony, egyre több időt igénylő tanulás elengedhetetlen a jó tanulmányi eredmény eléréséhez, megtartásához. Legtöbbjük napirendje szoros, iskolán kívüli órákkal telített. Sokan folytatnak zenei tanulmányokat. Tapasztalataink szerint az addig rendszeres sportolással töltött idő, a 12-14 éves korosztálynál rohamosan csökken. Egyre nehezebb összeegyeztetni a tanulást a sportolással járó kötelezettségekkel. A diákoknál fokozatosan kialakul a mozgásszegény életmód, kevés szabadidővel, amely esetenként társul a megfelelési kényszer kiváltotta lelki gondokkal, szorongásokkal. A 12 év alatt több komoly életkori változás szépsége, de nehézsége is a szemünk előtt zajlik. A gyerekek kezdetben nyitottabban fordulnak problémáikkal a szülők, az iskolában tanáraik felé. A pubertástól a szociális befolyásolás elsősorban már a kortárs csoport felől érkezik. Erős külső hatásúak a különböző médiák, és az évek múlásával az egészséget károsító devianciákkal is gyakrabban találkozunk.

Intézményünkben iskola-egészségügyi szolgálat működik: az iskolaorvos naponta rendel, főállású védőnő, iskolapszichológus, gyógypedagógus dolgozik az iskolában. A törvény által meghatározott vizsgálatokat, egészségügyi szűréseket folyamatosan végzik. Jelenlétük, munkájuk meghatározó a program kivitelezésében. Fogorvosi szűrővizsgálaton vesz részt minden diák évente egyszer.

Teljes körű egészségfejlesztési programunkkal segítséget kívánunk nyújtani tanulóinknak az egészségtudatos életmód kialakításához, a testi-lelki jóllét eléréséhez.

6.3. Feladatok

6.3.1. Egészségnevelés az alsó tagozaton: 1- 4. évfolyam

A gyerekek önálló életvezetésének kialakítása a cél. Az együttműködők köre a különböző szintereken:

- szülő, család
- tanítónők
- szaktanárok (ének-zene, testnevelés)
- az osztályt patronáló idősebb diákok

Fejlesztési területek, fókuszpontok

- személyes higiéné
- egészséges táplálkozás
- öltözködési szokások kialakítása
- társas kapcsolatok, szociális készségek fejlesztése
- önismeret fejlesztése
- a mozgás, mint egészségfejlesztő, jellemformáló, stressz oldó, örömet nyújtó eszköz
- problémakezelés tanulása

6.3.2. Egészségnevelés a gimnáziumban: 5-13. évfolyam

Szinterek:

- tanítási óra
 - o Különböző műveltségterületeket oktató tantárgyak keretében találkoznak a diákok az egészségfejlesztéshez kapcsolódó témákkal: biológia, kémia, erkölcstan, etika, osztályfőnöki óra, testnevelés, technika- életvitel.
- osztályközösségi programok
 - o A tanórán kívül szervezett programok lehetőséget nyújtanak tudatos és spontán módon is az egészséges életvitel értékeinek kihangsúlyozására (pl. többnapos kirándulás).
- évfolyamszintű programok
 - o A program kapcsán az évfolyamok a következő témakörökkel találkoznak
 - o 7- 11. évfolyam: Társadalmi érzékenyítő program
 - o 9. évfolyam: Drogprevenció
 - o 9-12. évfolyam: Közösségi szolgálat
- egész iskolát érintő rendezvények
 - o Nyári táborok, téli táborok, külföldi diákcsera-programok. Tudományos Diáknap, kulturális, szórakoztató és sportrendezvények.

Együttműködők köre:

- diákság
- nevelőtestület
- iskola-egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő)
- iskolapszichológus
- szülők
- külső szakmai szolgáltatók

6.4. Fejlesztési területek

6.4.1. Egészséges táplálkozás

A rendszeres, kiegyensúlyozott táplálkozás az egészséges életvitel elengedhetetlen része. Célunk a tudatos, minőségi táplálkozás kialakítása, az étkezési zavarok kialakulásának megelőzése, az ezzel küzdő tanulók segítése.

Az iskolai menzára közbeszerzési eljárás keretében választott cég szállítja az ebédet, amelyet az iskolai ebédlőben fogyaszthatnak el a tanulók. Napi háromszori étkezést biztosítunk napközis diákjainknak.

Iskolánkban élelmiszerárúsító üzlet (büfé) működik az intézményvezető és az üzemeltető között létrejött szerződés alapján. A büfé árukínálatának meg kell felelnie az egészséges táplálkozásra vonatkozó ajánlásoknak.

Az egészséges táplálkozáshoz kapcsolódó, az iskolában feldolgozásra kerülő témakörök:

- alapvető élelmiszerek ismerete
- tudatos vásárlói attitűd, vásárlási szokások kialakítása
- helyes étkezési szokások kialakítása
- étkezési zavarok jellemzői, felismerése
- testkép-énkép (önismeret) összefüggése
- globális ételmezési trendek, problémák ismerete

6.4.2. Mindennapos testnevelés

A rendszeresen végzett, szakmailag helyesen összeállított és pontosan végrehajtott sportmozgások egészségmegőrző, prevenciós szerepe igazolt és elfogadott. Az iskolaorvosi vizsgálatok a civilizációs ártalmak, a mozgásszegény életmód következményeként egyre több diáknál mutatnak ki hanyag, rossz testtartást, gyenge vázizomzatot. A kezeletlen problémák a későbbiekben ortopédiai elváltozásokat okozhatnak. A szülők részéről érthető igény, hogy minél több időt töltsenek a gyerekek sportolással.

Célunk, hogy a tanítványaink ismerjék fel a mozgás, a sport szerepét a testi-lelki egészségmegőrzés, a személyiségfejlesztés terén. Szeretnénk, ha élethosszig tartó igényük lenne a rendszeres mozgásra, ha mindenki megtalálná a számára legideálisabb mozgásformát, amiben örömet is leli.

A köznevelési törvény és kapcsolódó rendeletei alapján tanulóinknak biztosítjuk a mindennapos testnevelést, az órarendbe iktatva, felmenő rendszerben.

A diákoknak lehetőséget nyújtunk a tanórán kívüli mozgásra. A tömegsport órákat igény szerint hirdetjük meg. A labdajátékok a legkedveltebbek, ezekben különböző szintű versenyeket is szervezünk, illetve részt veszünk ilyen eseményeken.

A tanulók fizikai állapotát a jogszabályi előírásoknak megfelelően évente mérjük.

Az egészségnevelés egyéb területeihez kapcsolódó, az iskolában feldolgozásra kerülő témakörök:

Személyes higiéné

- serdülőkor biológiai változása
- önálló, személyes higiénés szokások kialakítása
- öltözködési szokások

Családi életre nevelés

- szexuális felvilágosítás
- másodlagos nemi jellegek ismerete
- szexuális úton terjedő betegségek
- fogamzásgátlás
- terhesség
- tudatos párválasztás
- családtervezés
- gyermeknevelés
- nemi szerepek
- nemi identitás

Testi és lelki egészségvédelem (mentálhigiéné) - prevenció

- önismeret: helyes, pozitív énkép (önkontroll, önkifejezés, önbizalom)
- társismeret, közösségfejlesztés (demokratikusság, mások elfogadása, konfliktuskezelés)
- szociális készségek fejlesztése (empátia, tolerancia, win-win attitűd, alkotó együttműködés, kooperáció, proaktivitás, altruizmus, verbális és non verbális (erőszakmentes) kommunikáció, felelősségvállalás, értelmes kockázatvállalás, ösztönzés, döntéshozatal, konfliktuskezelés, asszertivitás, problémamegoldás)
- többszörös intelligencia fogalma (Gardner), EQ, IQ, stb.
- szorongás- agresszió, stresszkezelés-indulatszabályozás, relaxációs technikák, megküzdési módok
- életviteli kompetencia fejlesztése
- tanulásmódszertan
- krízis-kezelés
- siker-, kudarckezelés
- pszichés megbetegedések ismerete
- társas kapcsolatok formái, jellemzői, felelőssége, ápolása
- iskolai erőszak megelőzése (fizikai bántalmazás, verbális zaklatás, cyberbullying)
- daganatos betegségek jellemzői, a megelőzés lehetőségei, szűrővizsgálat, önvizsgálat

Szenvedélybetegségek: szerhasználat, viselkedési függőségek

- veszélyes anyag a gyógyszer
- dohányzás, alkohol

- drogokról szóló ismeretek (legális-illegális szerek, hatásmechanizmus, addikció formái, jellemzői)
- drogprevenció (önismereti csoport, egészséges alternatívák, szülői kerekasztal)
- viselkedéses függőségek fajtái, formái
- tudatos szokáskialakítás, viselkedésváltoztatás

Balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás

- elsősegélynyújtási alapismeretek
- gyógyszerek ismerete
- újraélesztés
- balesetmegelőzés (otthoni, iskolai, közlekedési környezetben)

7. Környezeti nevelési program

A környezeti kultúra, a környezettudatos viselkedés napjainkban egyre nagyobb szerepet kap az oktató-nevelő munkában is. Nem lehet elég korán kezdeni a környezetvédő, természetszerető ember személyiségének kialakítását. Elfogadott nézet szerint már az óvodás korban el kell kezdeni ezt a tevékenységet, és ennek egyenes folytatása az iskolai környezeti nevelés, amit természetesen az tehet igazán hatásossá, ha a családi nevelésben is megvannak ennek alapjai. A felnövekvő generációknak sokkal többet kell foglalkozniuk a környezeti-természeti problémákkal, mint az előzőeknek, egy szemléleti megújulásra van szükség, hogy az emberi társadalmak fejlődése fenntartható lehessen.

A környezeti nevelésben a következő irányadó elveket kell különösen szem előtt tartani:

- a környezet az emberiség közös öröksége;
- a környezeti minőség megtartása, megvédése és javítása közös kötelesség, mind az emberi egészség, mind az ökológiai egyensúly megőrzése érdekében;
- szükséges a természeti erőforrások takarékos és ésszerű felhasználása;
- minden egyén saját lehetőségeihez mérten, - különösen tudatos fogyasztói viselkedésével - járuljon hozzá a környezet védelméhez.

A környezeti nevelés interdiszciplináris, tehát az oktató-és nevelőmunka minden területét át kell hatnia. Feltételezi, hogy a természetes és mesterséges, emberi környezet megértéséhez szükséges ismeretek több tantárgyon keresztül jussanak el a diákokhoz. Ennek érdekében az iskola helyi tantervében minden tantárgyban megjelennek a környezeti neveléshez kapcsolódó tartalmak.

7.1. A környezeti nevelési program célja

- Legsúlykebb környezetünk szebbé, kellemesebbé, hasznosabbá tétele úgy, hogy az a diákság kívánságainak a lehető legnagyobb mértékben eleget tegyen;
- az élő- és élettelen környezet jobb megismerése, tanulmányozása, gondozása;
- az élő környezettel szembeni felelősség kialakítása, az élő környezet ápolása;
- papírgyűjtés szervezése, a hulladékkezelés, -hasznosítás lehetőségeinek megismerése;
- hagyományteremtés egy közoktatási intézményen belül, mely a környezeti kultúra fejlesztésére irányul.

E program megvalósításában részt vesznek a tanárok, a tanárjelöltek és a diákok. Iskolánk 12 évfolyamos iskola, így minden korosztály képviselteti magát az iskolában folyó környezeti nevelési programban.

7.2. A célokhoz kapcsolódó iskolai tevékenységek

A diákönkormányzat aktívan közreműködik a fent felsorolt célok elérésében. Kisgimnazisták gondozzák az alagsorban található élő sarkot, ápolják a növényeket az épületben és az iskolaudvaron. Az iskola minden diákja részt vesz az osztálytermek takarításában, dekorálásában. A diákönkormányzat minden évben szervez papírgyűjtést, melynek bevétele fedezi a diákönkormányzat működési költségeit.

Az iskola tanárai számos környezeti neveléshez kapcsolódó programot terveznek. Ezek közül a legsikeresebb, évek óta megrendezésre kerülő nyári Természetkutató tábor („Termkut”). Ebben a szakmai táborban a gyerekek víz- és talajvizsgálatokat, mikroklíma méréseket végeznek, ismerkednek a térképkészítéssel, a növény- és állathatározással sok-sok játék, ügyességi feladat, csapatverseny keretében. A táborban a tanárok munkáját nagygimnazisták segítik. Az alsó tagozatosok fontos programja a Föld napjához kapcsolódó akadályverseny. Az alsó tagozatosok környezeti nevelésének fontos terepe az erdei iskolai program.

Több évtizedes múlttra tekintenek vissza az iskolai vízi túrák. A vízparti táborhelyek kialakítása, a higiénia megteremtése, a főzés, a hulladékkezelés mind-mind környezetvédelmi feladatokat is jelentenek egyben, melyeket a diákok a gyakorlatban oldanak meg. A programhoz tartozik a folyóvizek megfigyelése, a víz tisztaságának értékelése, az esetleges szennyeződések okainak tisztázása. Ezek a táborok, „nomád” jellegűknél fogva, megtanítják a gyerekeket arra, hogyan viselkedjenek a civilizáció – addig talán nem is észlelt – kényelmétől távol. A természetkutató tábor, az erdei iskola és a vízitúrák költségeit a szülők fedezik, a rászoruló tanulók alapítványi támogatásban részesülhetnek.

8. Az oktatás szerkezete

8.1. Bevezetés

Iskolánkban általános iskolai oktatás csak az alsó tagozaton történik évfolyamonként 1-1 osztályban. Az 5. évfolyamtól indul a nyolc évfolyamos gimnáziumi képzés évfolyamonként 2-2 osztállyal. A 7. évfolyamon nyelvi előkészítő osztály indul (Jele:7.Ny). A nyelvi előkészítő után hat évfolyamos gimnáziumi képzésben vesznek részt a diákok évfolyamonként 1-1 osztállyal. Az osztály számozása a nyelvi előkészítő év után 7.c. Így mindkét képzési formában a gimnáziumi tanulmányok a 12. évfolyammal fejeződnek be. A nyolc és a hat évfolyamos gimnáziumi osztályokba felvételi eljárást követően jutnak be a diákok.

A 2011. évi CXC törvény előírásainak megfelelően az 1., az 5. és a 7. évfolyamon a nevelés és az oktatás az adott évfolyamokra és iskolatípusra előírt általános kerettantervi előírásoknak megfelelően elkészített helyi tanterv alapján történik. A többi évfolyamon a nevelés és az oktatás felmenő rendszerben az iskola egyedi helyi tanterve alapján folyik.

A rendelkezésre álló órakeret mellett maximálisan kihasználjuk a törvény által biztosított lehetőségeket a választható órakeretben. Az óraszám táblázatokat a tantervek tartalmazzák.

Az összes évfolyamra, minden pedagógusra érvényes – az iskola gyakorlóintézményi és tehetséggondozó jellegéből adódóan – a NAT-ban meghatározott kulcskompetenciák fejlesztésének előtérbe állítása. Iskolánkban általános a korszerű tanulás-szervezési eljárások alkalmazása: kooperatív tanulás-szervezés, projektoktatás (egyéni és csoportos), témahét szervezése és az IKT-használat. Megjelenik a műveltségterületi oktatás (természetismeret, társadalomismeret) és a moduláris rendszer (médiaoktatás, informatika oktatás, osztályfőnöki foglalkozások, idegen nyelvek, életvitel és gyakorlat). Az alsó tagozaton, illetve az 5–7. és a 11. évfolyamokon az éves munkatervben projektoktatás és témahét szerepel. A 11. évfolyam tanulóinak egyéni projektet is kell készíteniük.

Fejlesztendő kulcskompetenciák (NAT):

- Szövegértés és szövegalkotás, anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunikáció a 4. évfolyamtól kezdve
- Matematikai logika
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Természettudományos megismerés és gondolkodás
- Infokommunikációs ismeretek és alkalmazás az 5. évfolyamtól kezdve
- Hatékony önálló tanulás
- Kezdeményezőképeség és önálló alkotói kompetencia
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

A fentiekhez igazodva szerveződött és szerveződik a pedagógusok továbbképzése elsősorban pályázatok keretében (HEFOP-3.1.3, TÁMOP-3.1.4., TÁMOP-3.1.7.). Az iskolán kívüli képzések mellett a pályázatok lehetőséget adnak belső képzések szervezésére is. Az intézményi disszeminációban előnyt jelent, hogy tantestületünk több tagja oktatóként, trénerként szerepel a korszerű tanulás-szervezési eljárások (kooperatív tanulás-szervezés, projektoktatás) alkalmazását és a kulcskompetenciák fejlesztését szolgáló akkreditált módszertani képzéseken.

8.2. Az egyes szintek és tartalmak nevelési-oktatási céljai

1-4. évfolyam

Az iskolai tanulmányok első négy évében a tanulási képességek kialakítása és fejlesztése az alapvető feladat. Célunk szilárd alapismeretek kialakítása a gyermekekben. „A kevesebb, néha többet ér” - elv alapján, a tanítási órán való differenciált fejlesztéssel különös figyelmet fordítunk hátránykompenzálásra, felzárkóztatásra és a tehetséggondozásra. Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése érdekében a tanulási képességmérés lehetőségével segítjük az első osztályosokat a sikeres iskolakezdésben.

Iskolánk tudatosan vállalja a tehetséggondozást. Alsó tagozatunk az egyéni fejlesztésre, az általános és specifikus tehetségek felfedezésére, különös érdeklődési körök kibontakozásának elősegítésére törekszik. A személyiség egészséges és sokoldalú fejlesztése érdekében fontos számunkra a mozgásra, testedzésre igényt tartó, éneklést, zenét kedvelő, barkácsolást, kézműveskedést szerető, együttműködő, jól kommunikáló gyermekek nevelése. Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek megismerjék a megfelelő tanulási módszereket, a rendszeres gyakorlás szükségességét. Számos lehetőséget nyújtanak délutáni szakköreink a szabadidő hasznos eltöltésére: kézműves szakkör, szolfézs, sportkörök.

Tapasztalatunk és eredményeink azt mutatják, elegendő 4. osztályban elkezdni az idegen nyelv elsajátítását, így ekkor kerül be a gyerekek órarendjébe az angol nyelv tantárgyként (csoportbontásban).

Tantárgyi rendszerünkben helyet kap a tanulási képességek fejlesztése érdekében 1-4. évfolyamon a töprengő óra (osztályonkénti csoportbontásban). A matematika és tanítása ugyancsak csoportbontásban történik.

Úgy gondoljuk, hogy a megfelelő mennyiségű, nem túlterhelő, játékos elemekkel tarkított, önmaga iránt igényességre nevelő, a munka tiszteletét kialakító tanulás a gyermek további tanulmányai szempontjából döntő fontosságú. Az első négy esztendőben különösen fontos a tanuláshoz való pozitív hozzáállás, a helyes tanulási szokások, a precízen teljesíthető, elmélyült, minőségre törekvő tanulási morál kialakítása.

Ebben nagyon eredményesek az alsó tagozaton általánosan alkalmazott kooperatív módszerek. Az oktató-nevelő munka hatékonyságát növeli, hogy megjelenik az IKT alkalmazása is az órákon. A projektoktatás az önálló ismeretszerzésre és az ismeretek bemutatására neveli a tanulókat.

E korban történik a helyes szokások kialakítása. A környezet tisztasága, a természet védelme, tisztelete, szeretete ekkor alapozható meg, ekkor alakítható ki a tevőleges, cselekvőképes környezetvédelmi magatartás.

Az osztályok munkáját két-két tanító összehangoltan, együttműködve irányítja. Mivel mindketten részt vesznek a tanításban és a délutáni gyakoroltatásban is, ezért egyénileg is figyelemmel kísérhetik a gyermekek előrehaladását. A délutáni időszakban pedig lehetőség van egyéni foglalkozásra, felzárkóztatásra.

A munka mellett nagy hangsúlyt kap a gyerekek életében a játékoság, a játék.

5-6. évfolyam

Az 5–6. évfolyam, vagyis a 10–12 évesek programjának oktatási célja részint az alapfokú tanulmányok megerősítése, másrészt az újonnan belépő tárgyak tanulási stratégiájának elsajátítása. Ennek a két évnek a programja minőségi ugrást jelent, átvezet a középfokú tanulmányokhoz.

Az olvasás megszerettetésével, az önművelés igényének kialakításával párhuzamosan a kreativitás és a kommunikációs készség fejlesztése az általános célok. Mindezek feltételezik a logikus gondolkodást az ok-okozati összefüggések felismerésével, a gyakorlati tapasztalatokból levonható elméleti következtetések részére az absztrakt gondolkodás kialakítását. Ebben az időszakban különösen fontos a differenciált foglalkozások szervezése a tanítási órákon. Az iskolánkba járó, döntő többségében jó képességű, szilárd és biztos alapismeretekkel rendelkező tanulók kulcskompetenciáinak, kreativitásának fejlesztése, önálló tanulási és ismeretszerzési módszereik szélesítése, tanulási motivációjuk fenntartása az elérendő cél.

A kooperatív módszerek alkalmazása általános ebben a korosztályban. Ezzel a szociális kompetenciát is fejlesztjük a tanulóknál, kialakul az együttműködési készség, valamint az egyéni, felelős munka fontosságát is megtanulják. Az IKT eszközök alkalmazása a tanulás-tanítási folyamat hatékonyságát növeli. Az 5. és 6. évfolyamon hosszabb időt igénylő csoportos projektfeladatokat kapnak a tanulók a második félévben. Ezek témája 5. évben a magyar és a társadalomismeret, 6. évben a művészeti és testnevelés tantárgyakhoz kapcsolódik. Az évet a projekthez kapcsolódó témahét zárja.

A tantervi anyagban a tanulás tanítása fontos szerepet kap. A humán tárgyaknál a forrásmunkák elemzése, gyűjtőmunka, múzeumlátogatások, irodalmi alkotások létrehozása kapja a legnagyobb hangsúlyt. A természettudományokban a tapasztaláson, megfigyelésen, kísérletezésen alapuló ismeretszerzési forma dominál.

Az angol az első idegen nyelv, melyet tanulnak diákjaink. A tanítás-tanulás beszédközpontú, kommunikációs helyzetekhez kapcsolódik, ami magával vonja a szerepjátékok, szituációs játékok gyakori alkalmazását.

A matematikát kisebb csoportokban oktatjuk. Legfontosabb, hogy olyan szilárd alapismeretekre tegyenek szert a tanulók, amit későbbi tanulmányaik során a többi tantárgy eszközként használhat. Feszített munkatempó, de ugyanakkor játékos elemek sokasága jellemzi az órákat. A tanulók már ebben a korban igen szép eredményeket érnek el tanulmányi versenyeken.

A testnevelés tárgy tantervének összeállítói arra törekedtek, hogy megszerettessék a gyermekekkel a mozgást, a testedzés mindennapi életük részévé váljék. Az énekórák a zenei nevelés, a közös éneklés szeretete, élménye mellett az iskolai élet ünnepélyes pillanatainak megteremtésére is szolgálnak.

A tanulószobai foglalkozásokon szakmai segítséget kaphatnak a diákok, illetve nagy szerephez jut a könyvtár- és számítógép-használat. A délelőtti tanulást követő pihenés, játék, levegőzés után fontos feladat a házi feladatok elkészítése. A tanulószobán segítséget kap a gyermek ahhoz, hogy megtanulja idejét jól beosztani, tanulási metodikákat ismer meg a házi feladatok pontos elkészítésére. Emellett a szabadidő hasznos, tartalmas eltöltésének igényét is elsajátítja.

7. évfolyam nyelvi előkészítő

A nyelvi előkészítő osztály a hat évfolyamos gimnáziumi képzést előzi meg. Az iskolába érkező diákok sokféle előképzettséggel rendelkeznek. Az egységesítés, a szintre hozás az eredményes tanulás és tehetséfejlesztés szempontjából alapvető feladat.

A nyelvi előkészítő osztály célja oktatási területenként:

- Az első idegen nyelv (iskolánkban az angol) intenzív oktatási formában (heti 14 óra) történő megalapozása, a különböző nyelvi tudással érkező tanulók szintre hozása.
- A matematikai és magyar nyelvi alapok megerősítése, szintre hozása.
- A tanulás tanítása, egyéni tanulási utak kialakítása.
- Szociális kompetenciák és együttműködési készség fejlesztése (csoportmunka, projektek keretében).
- A társadalomismeret tantárgy keretében történelmi áttekintés zajlik. Ezzel együtt az eredményes történelem-tanulás módszerének, a helyes történelem-szemléletnek a megalapozására is sor kerül.
- A természetismeret tárgy keretében az ember szervezetével és az egészségével ismerkednek a tanulók. Az oktatás részben angol nyelven történik (heti 2 óra).
- A latin örökségünk c. tárgy célja egyrészt a nyelvtanulás segítése, másrészt a latin kultúra megismerése (heti 2 óra).
- Hangsúlyt kap a testnevelés, egészséges életmódra nevelés.

A nyelvi előkészítő osztály célja nevelési területen az iskola általános nevelési céljai mellett:

- Az oktatási célok között szereplő tanulásmódszertan, önismeret, életmód a személyiségformálást, a magasabb teljesítmény elérését szolgálják.
- Megjelennek a korszerű, kompetenciafejlesztésen alapuló tanulószervezési formák, módszertani eljárások, eszközök.
- Lehetőség nyílik a tehetségek sokoldalú gondozására.

A fentieknek megfelelően erre az osztályra egyedi tanterv érvényes. Az angol, mint első idegen nyelv oktatása több, párhuzamosan folyó tantárgyi keretben történik. Az alapozás és szintre hozás heti öt órában, különböző szintű csoportokban zajlik. A további speciális képességek kialakítását az angol kommunikáció, az angol olvasás és a dráma című tantárgyak szolgálják. Az év során több alkalommal jelenik meg a projektoktatás.

A magyar irodalom és nyelv tantárgy az irodalmi művek értő olvasásának és feldolgozásának képességét igyekszik kialakítani, illetve a nyelvi ismeretek pontosítását, elmélyítését szolgálja. Emellett segítséget ad az idegen nyelvek tanításához a megfelelő nyelvtani alapismeretek elsajátításával. A média blokk a kommunikáció és a média tudatos használatát célozza.

A társadalomismeret tantárgy a történelmi ismeretek elsajátításához szükséges alapfogalmakat nyújtja, illetve a források értő feldolgozásának és az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását

végzi. Közben áttekintést ad, a korosztálynak megfelelő szinten, a XX. század főbb történelmi eseményeiről.

A matematika a képességek és készségek, az ismeretek közös szintre hozását tartja fő feladatának, megalapozva ezzel a későbbi gimnáziumi tananyag elsajátítását.

Az informatika oktatás egyrészt önálló tárgyként jelenik meg, másrészt a tanulók a nyelvi és a matematika órákon, a projektfeladatokban kapnak IKT kompetenciát fejlesztő feladatokat.

A testnevelés alapvető feladata az egészséges életmódra való igény kialakítása már ebben a korban.

Az osztályfőnöki munkatervben szerepelnek olyan modulok, melyek a személyiségfejlesztésben alapvető szerepet játszanak: énkép és önismeret, hon- és népismeret, európai azonosságtudat-egyetemes kultúra, testi és lelki egészség, gazdasági nevelés, környezettudatos nevelés, demokráciára nevelés.

7-12. évfolyam

Az egyes tárgyak tanterveinek a kidolgozásánál lényegesnek tartottuk a rokontárgyak (pl. magyar, történelem, valamint matematika, fizika, kémia, biológia) tanterveinek összehangolását. A tananyag spirális felépítése az egyes anyagrészeknél bizonyos lezártágot biztosít, ugyanakkor keressük az anyagrészek belső kapcsolatát. Egy-egy problémát minél több oldalról, más-más összefüggésben világítunk meg, a megoldások új útjait kutatva, a divergens gondolkodás kialakítására törekedve diákjainknál.

Hat éven keresztül folyamatosan csak a kötelező érettségi tárgyakat tanulják a diákok (magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, angol nyelv). A második idegen nyelv (német, francia, orosz, latin) oktatása az utolsó négy évfolyamon folyik. Az idegen nyelvek tanítása programunk egyik központi feladata, mivel eleget kell tennünk a nyolc évfolyamos gimnáziummal, illetve a nyelvi előkészítő osztállyal induló gimnáziumi képzéssel szemben támasztott jogszabályi előírásoknak.

A természettudományos tárgyak fokozatosan lépnek be, megfelelő előkészítés után. A nemzeti alaptantervhez igazodó, az általános műveltség eléréséhez szükséges törzsanyagot dolgoztuk ki a különböző tárgyakból, különös tekintettel a környezeti nevelés és a gyakorlati alkalmazás szempontjaira. Az ehhez szükséges ismereteket beépítettük az egyes tárgyak tananyagába. Igen lényeges a belső vizsgarendszer, melynek keretében minden természettudományos tárgy tanulása záróvizsgával fejeződik be. A vizsgákra való felkészülés az áttekintést, a szintetizálást, a fontosabb ismeretek kiemelését szolgálja. Meggyőződésünk, hogy ezzel is a korszerű, gyakorlati természettudományos világkép és műveltség kialakulását segítjük elő.

Az informatika oktatása a felhasználói ismeretek biztos elsajátítását tekinti céljának. A szövegszerkesztő, táblázatkezelő és adatkezelő programok megismerése mellett az internet használata is tananyag. A képzés végén a diákok képesek önálló prezentáció összeállítására és előadására.

A hat év alatt a „közismereti” tárgyak mellett a művészeti nevelés is jelen van. Bár csökkenő óraszámú, de az érettségnek megfelelően egyre magasabb szinten valósítható meg az ének-zene, a vizuális kultúra, illetve a művészettörténet oktatása. Mindezt kiegészíti a mozgóképkultúra oktatása.

A testnevelés, az egészséges életmód részét képező mindennapi testmozgás rendkívül fontos a magas szintű, eredményes szellemi tevékenység érdekében is.

Az oktatás során általános a kooperatív módszerek alkalmazása. Ezek használatának megalapozása már az alsó tagozaton, illetve 5-6. évfolyamon és a nyelvi előkészítő évben megtörtént, így később már természetes a diákok számára a valódi kooperatív kiscsoportokban végzett munka. Az életkori sajátosságoknak megfelelően a felsőbb évfolyamokon egyre inkább az önálló ismeretszerzés és a véleményalkotás kerül előtérbe. A projektekben megjelenik a vitákra való felkészülés. A diákok mai informatikai ismeretei mellett természetes igényként jelenik meg minden tantárgy esetében az IKT alkalmazása a tanórákon. Az informatikai eszközök segítségével nem csak az oktatás hatékonyságát lehet növelni, hanem a diákok önálló munkájára, szereplésére is lehetőség van, valamint megkönnyíti a differenciálást, az egyéni tanulási utak kijelölését is.

A 7. és a 11. évfolyamon hosszabb időt igénylő, csoportos projektfeladatokat kapnak a diákok a második félévben. Ezek témája a 7. évfolyamon a természettudományokhoz, a 11. évfolyamon a második idegen nyelvhez kapcsolódik. A programot a projektfeladathoz kapcsolódó témahét zárja.

Az utolsó két évfolyamon diákjaink heti 6-10 órában kettő vagy három olyan tárgyat választhatnak fakultatív tárgyként, melyek iránt különösen érdeklődnek, illetve amelyek sikeres továbbtanulásukhoz szükségesek. A fakultációk emelt szintű érettségire készítik fel rendkívül eredményesen. A 11. évfolyam diákjainak a tanév során egyéni projekt munkát kell készíteniük egy általuk választott témából mentor támogatásával.

E két évfolyamon döntő fontosságú a pályorientáció. Szaktanár, osztályfőnök, szülő, diák együttműködésének eredménye a továbbtanulás megtervezése. A vágyak és a realitás összeegyeztetése a feladat. Mivel szinte kivétel nélkül minden diákunk jelentkezik felsőoktatási intézménybe, az osztályfőnökre igen nagy munka hárul ebben az időszakban. Volt diákok, szülők is segítenek egy-egy pálya, hivatás megismertetésében azzal, hogy osztályfőnöki órán beszélgetnek a gyerekekkel, vagy az érdeklődők bemehetnek a munkahelyre, ott ismerkedve a feladatokkal.

Vizsgarendszerünk biztosítja, hogy mire az érettségi, felvételi ideje elérkezik, diákjaink rendelkezzenek vizsgarutinnal mind a felkészülésben, mind pedig a vizsgázást illetően. Ezt tanulóink is fontosnak tartják jövőjük szempontjából, így lelkiismeretesen teljesítik vizsgakötelezettségeiket.

9. A tanárképzéssel összefüggő feladatok

9. 1. Tanárjelöltekkel kapcsolatos tevékenységek

Szaktárgyi tanítási gyakorlat

A tanárjelöltek a vezetőtanár, a tanítójelöltek a szakvezető irányításával végzik munkájukat az iskolában. Látogatják a vezetőtanár óráit, majd közösen jelölik ki a hallgató által tanítandó anyagrészt. A hallgatóknak a tanítási gyakorlat keretében 15 órát kell önállóan megtartaniuk. Óráikra való felkészülésüket a vezetőtanár kezdetben nagymértékben, később egyre nagyobb önállóságot adva segíti. A megtartott órákat elemzik, meghatározzák a feladatokat.

A tanítási gyakorlat szakaszai:

1. előhospitálás
2. önálló tanítás
3. utóhospitálás (más tanároknál is)

További feladat tematikus szemináriumok szervezése a hallgatóknak (korszerű tanulásszervezési eljárások bemutatása, kompetencia alapú oktatás módszerei, az IKT alkalmazása, szertár berendezése, fejlesztése, osztályfőnöki munka, adminisztrációs feladatok, érettségi tételek összeállítása, pedagógiai szituációk megoldási lehetőségei stb.). Ezek koordinálása a tanárképzésért felelős igazgatóhelyettes feladata.

A vezetőtanárok a tanítási gyakorlat során bemutatják a tanórán kívüli oktatási-nevelési tevékenységeket is (szakkörök, korrepetálások, versenyfelkészítés, diákkörök).

Az osztályfőnöki munkaközösség feladata a közösségi programok szervezésének, lebonyolításának bemutatása az iskolában és az iskolán kívül (klubdelután, ünnepély szervezése, színi előadás rendezése, táborokban, kirándulásokon való részvétel).

A felelős igazgatóhelyettes gondoskodik arról, hogy mód legyen az iskolai nevelőmunkát segítő személyek: iskolapszichológus, könyvtáros, gyógypedagógus, gyermekvédelmi felelős munkájának megismerésére is.

Egyéni összefüggő szakmai gyakorlat

Lehetőség szerint iskolánk pedagógusai mentor/konzulens tanárként részt vesznek a tanári mesterszak hallgatói számára előírt féléves szakmai gyakorlat szervezésében. A gyakorlat célja az, hogy megalapozza a jelölt egyéni szakmai fejlődését, hatékony pályaszocializációként szolgáljon. A tanárjelölt már teljes felelősséggel végezheti a feladatait a mentor támogatása mellett, ugyanakkor módja van arra is, hogy különböző módszereket kipróbáljon, és kialakítsa az egyéniségéhez és a diákok sajátosságaihoz is igazodó pedagógiai eszköztárát. A mentor mintát ad a korszerű pedagógiai eljárások, módszerek alkalmazására, a kollegiális kapcsolatra és a folyamatos tanulás, fejlődés igényére.

A mentor, illetve a konzulens

- segíti, támogatja a tanárjelölt tanulási folyamatát,
- koordinálja a hallgató intézményen belüli tevékenységeit, segíti a kollégákkal való kapcsolatfelvételt,
- állandó visszajelzésekkel segíti a szakmai fejlődést,
- záró értékelést készít a jelölt féléves munkájáról.

A hallgatónak szakmai gyakorlata során meg kell ismerkednie a pedagógiai munka teljes spektrumával, ezért biztosítani kell számára olyan tevékenységeket, amelyek segítik abban, hogy

- tájékozódjon az iskola közoktatásban és a helyi közösség életében betöltött szerepéről;
- megismerje az intézmény dokumentumait, az intézményi munkaköröket, a szakjának megfelelő munkaközösség munkáját;
- megismerje azokat az osztályokat, amelyekben tanít;
- tanításának során alkalmazza a tanulók nevelésével-oktatásával kapcsolatos elméleti ismereteit;
- gyakorlatot szerezzen a tanulók megismerésében és személyiségük fejlesztésében;
- megismerje a pedagógiai munkához szükséges etikai és magatartási szabályokat.

9. 2. Egyéb, felsőoktatással kapcsolatos feladatok

- Bemutató órák tartása, új szakdidaktikai módszerek megismertetése a BA, illetve a BSc képzés hallgatóival, az osztatlan képzés hallgatóival.
- A vezetőtanárok bekapcsolódása egyetemi kutatásba (PhD).

9. 3. A gyakorlóiskola pedagógiai alkotóműhely jellegéből adódó feladatok

- Konzultációk, hospitálási lehetőségek szervezése más iskolák tanárainak.
- „Jó gyakorlatok” átadása: műhelymunkákat vezetése, szakmai anyagokat átadása, bemutató órák tartása, tanácsadás, mentorálás.
- A tantervekhez kapcsolódó oktatási segédanyagok, tankönyvek, munkafüzetek, szöveggyűjtemények, tanári segédkönyvek írása, összeállítása.
- Posztgraduális képzéseken, pedagógiai szemináriumokon a korszerű pedagógiai eljárások bemutatása, részvétel a kompetencia alapú oktatás módszereinek megismertetésében.
- Bekapcsolódás az ELTE által szervezett mentortanár és tantárgypedagógia szakirányú továbbképzésbe (foglalkozások vezetése, a vezetőtanári munka tapasztalatainak bemutatása, bemutató órák tartása).

10. A pedagógiai program végrehajtását biztosító eszközök

A pedagógiai programhoz kapcsolódó tankönyveink – felmenő rendszerben – megfelelnek a kerettantervi előírásoknak és a kompetencia alapú oktatás követelményeinek.

Az épület adottságai lehetővé teszik a programban lényeges szerepet játszó tevékenységközpontú tanulást. A következő szakmai helyiségek állnak rendelkezésre:

- biológia szertár + 3 szaktanterem
- kémia szertár + 3 szaktanterem
- fizika szertár + 3 szaktanterem
- informatika szertár + 2 szaktanterem
- ének-zene szertár + 1 szaktanterem
- 2 testnevelés szertár + 2 nagy és 1 kis tornaterem, kondicionáló terem, sportudvar
- 4 idegen nyelvi terem
- rajz szertár + szakköri terem
- további önálló szertárak a magyar, a történelem, a földrajz és a matematika tanári közösségek részére

Az iskolai könyvtár négy helyiséget foglal el. Az iskola feladataihoz képest (50 000 egység, 910 diák, 110 dolgozó, félévente 120-140 tanárjelölt) azonban a nem tágas terület felhasználását rendszeresen tervezni szükséges.

Az iskolaépületben belső informatikai hálózat működik. Így az összes irodából, szertárból és tanári szobából, illetve szükség esetén a szaktantermekből és tantermekből elérhető az internet. Az iskola 23 tanterme aktív táblával felszerelt. A tanítást segítik még a hang- és képrögzítő eszközök.

Az épület egyéb igényeknek is megfelel. Ünnepek rendezésére 450 fő befogadására alkalmas színháztermünk van. A folyosók szélesek, minden emeleten aula van. Az orvosi rendelő az ÁNTSZ engedélyével, megfelelő felszereltséggel működik. Az iskolában melegítőkonyha és ebédlő szolgálja az étkeztetést.

A taneszközök kiválasztásának elveit jogszabály írja elő. Az iskolai nevelő-oktató munkához szükséges szertári eszközkészlet a rendeletben minimálisan előírtnál bővebb és folyamatos fejlesztés alatt áll. A szemléltetést és a tanulók tevékenységét az alábbi eszközök szolgálják:

- vetítővászon
- projektor
- aktív tábla
- videó-lejátszó
- írásvetítő
- kazettás magnetofon
- CD/DVD lejátszó
- hangszóró
- nagysebességű informatikai hálózat
részeként a szemléltetés és a tanulást
elősegítő informatikai eszközök (hardver,
szoftver)
- digitális palatáblák, szavazó- és feleltető
rendszerek
- sokszorosító gépek

Az iskolai oktató-nevelő munkát segítő, a szemléltetést és a tanulók tevékenységét központilag (iskolai szinten) támogató eszközök:

- Könyvtár: közismereti és szakmai tantárgyak szak- és tankönyvállományának folyamatos fejlesztése, tartós tankönyvállomány bővítése, CD, videó és DVD-archívum létrehozása, folyóiratok.
- Diákok és tanárok számára multimédiás számítógépek internet eléréssel.
- Nagy kapacitású fénymásoló.

Szertárak:

- A tevékenységközpontú pedagógia, kooperatív tanulásszervezés és a projekt alapú oktatás taneszközei külön előkészítő szobában elérhetők: flipchart papír, színes papírok, post-it, lamináló gép és fólia, négyszínű filctoll készletek, borítékok, ollók, ragasztó, színes kartonok.
- Alsó tagozat: falitáblák, modellek, makettek, egyszerű kísérleti eszközök, a kompetencia alapú oktatáshoz szükséges információhordozók (szöveggyűjtemények, feladatlapok, munkafüzetek).
- Matematika, fizikaszertár: a matematika és fizika tanításához szükséges szemléltető eszközök (modellek, makettek, képességfejlesztő eszközök, Lénárt-gömbök, térbeli amóba, kísérleti eszközök, demonstrációs eszközök), számológépek, kompetencia alapú oktatáshoz szükséges információhordozók.
- Biológia–kémia–földrajz szertár: szemléltetést segítő falitáblák, makettek, mikroszkópok, laboratóriumi eszközök, vegyszerek, lamináló gép, CD-k és DVD-k.
- A földrajz tanításához szükséges ásványgyűjtemény, földrajzi térképek, iránytűk.
- A magyar nyelv és irodalom tanítását segítő eszközök: kompetencia alapú programcsomagok munkafüzetei, szöveggyűjtemények, CD-k, kötelező irodalom, DVD-k
- Történelem szertár: olvasókönyvek, szöveggyűjtemények, kompetencia alapú oktatási programcsomagok, művészettörténeti albumok, falitérképek, videokazetták, CD- és DVD gyűjtemények.
- Az ének-zene tanítását segítő taneszközök: zongorák, hordozható pianínó, lejátszó és erősítő berendezés, kerettantervben szereplő zenehallgatási anyagok hangkazettán vagy CD-n
- A rajz tanítását segítő eszközök, felszerelések: a magyar és a történelem tanításához, integrált tananyagrészekhez, ajánlott műalkotásokhoz diaposzítívek, videofilmek, a rajz tanítását segítő felszerelések és taneszközök.
- A kézművesség tanítását segítő eszközök: szövokeretek, papírmerítő keretek, agyagozás eszközei, kemence.
- Az informatika tanítását segítő felszerelések, eszközök: nagysebességű informatikai hálózat, internet hozzáférés, CD- és DVD gyűjtemények. Iskolánk belső hálózatán elérhető digitális tananyagok és tananyagsegédletek.
- Az idegen nyelvek tanítását segítő felszerelések, eszközök: a helyi tantervben megjelölt tartós tankönyvek, munkafüzetek, hangkazetták, multimédiás oktató CD-k, szótárak, aktív tábla szoftverek

Záradék

A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges. A Szülői Munkaközösség és a Diákönkormányzat véleményezéséről, a tantestületi döntésről, a fenntartó jóváhagyásáról, valamint a Pedagógiai Program érvényességének időpontjáról készült mindenkori jegyzőkönyveket az iskola irattárában őrzik.

A Pedagógiai Program bárki számára hozzáférhető, megismerhető dokumentum. Nyilvánosságra hozatala az iskola honlapján történik. Nyomtatott formában olvasható az intézmény könyvtárában és a titkárságon.

Budapest, 2015. október 21.

1. sz. melléklet

A vizsgák rendje a 8 és a 6 évfolyamos gimnáziumban

Az iskola tantervei rögzítik, hogy a 8 és 6 évfolyamos gimnáziumi képzés része meghatározott belső vizsgák eredményes letétele. Ennek megfelelően a vizsgák megszervezése és lebonyolítása a tantestület, a vizsgák eredményes teljesítése pedig a tanulók számára kötelező feladat.

A vizsgák rendjét, idejét, a szükséges felkészülési napokat az iskola mindenkor éves munkaterve tartalmazza.

A vizsgák eredménye a tanuló bizonyítványában és a törzskönyvben rögzítésre kerül.

A szóbeli vizsgákon a bizottság legalább 3 tagú, a szaktanár mellett általában az osztályfőnök és az igazgató által megbízott személy van jelen. A szóbeli vizsga a tantestület bármely tagja és a szülő által megtekinthető.

8. (9.) évfolyam, nyolc- és hat évfolyamos gimnázium

A vizsgák célja a gimnáziumi képzésen végigvonuló tárgyak esetében az oktatás első szakaszának lezárása, valamint annak felmérése, hogy a tanuló képes a gimnázium speciális tanterve szerint haladni, annak követelményeit teljesíteni.

A vizsgák tárgyai és módjai:

Félévkor: Matematika, 90 perces írásbeli dolgozat

Év végén: Magyar nyelv és irodalom, 90 perces írásbeli dolgozat valamint szóbeli vizsga

Történelem: szóbeli vizsga

A szóbeli vizsgákra minden tárgyból azonos vizsganapon kerül sor, előtte hétvégéhez kapcsolódó három munkanap felkészülési időt kell biztosítani.

Az értékelés osztályzattal történik.

Sikertelen matematika vizsgát addig kell havonta ismételni, míg a tanuló megfelelő szintű dolgozatot ír. A sikertelen magyar nyelv és irodalom, valamint történelem vizsgát először a pótvizsga időszakban, majd havonta addig kell ismételni, míg a tanuló vizsgája sikeres nem lesz.

Egyes tanulók esetében az igazgató az osztályfőnökkel és a szaktanárral egyeztetve, külön határozatban felmentheti a tanulót a vizsgakötelezettség alól. (pl. magántanuló, későbbi évfolyamon kapcsolódott az iskola munkájába, külföldön tanult, párhuzamosan valamely művészeti középiskola tanulója stb.).

A további vizsgákra vonatkozó általános szabályok

- A vizsgák célja az addig tanultak szintetizáló, rendszerező jellegű áttekintése; nagyobb lélegzetű írásbeli dolgozatban, adott idő alatt a rendezett, áttekinthető leírás gyakorlása; szóbeli felelet esetén az önálló szóbeli előadásmód gyakorlása, a vizsgaszituációval való találkozás, a bizottság előtti összefogott, önálló beszámoló gyakorlása.
- A vizsgákra csak a tanított anyag lényeges részei kerülnek kijelölésre, nem cél a teljes tananyag számonkérése. A vizsgák tematikáját legkésőbb a vizsga előtt két hónappal a tanulók rendelkezésére kell bocsátani.

- A vizsgákra kijelölt vizsganapon kerül sor, előtte hétvégéhez kapcsolódó három munkanap felkészülési időt kell adni.
- Az értékelés osztályzattal történik.
- A sikertelen vizsga a pótvizsga időszakban, illetve a későbbi években többször megismételhető, ez nem jár évismétléssel. Azonban minden vizsgát a gimnáziumi tanulmányok befejezéséig teljesíteni kell, az érettségi vizsga ezután kezdhető meg.
- Egyes tanulók esetében az igazgató az osztályfőnökkel és a szaktanárral egyeztetve, külön határozatban felmentheti a tanulót a vizsgakötelezettség alól. (pl. magántanuló, későbbi évfolyamon kapcsolódott az iskola munkájába, külföldön tanult, párhuzamosan valamely művészeti középiskola tanulója)

9.(10.) évfolyam év vége

A vizsga tárgya és módja: Földrajz tantárgy, szóbeli vizsga

10.(11.) évfolyam félév

A vizsga tárgya és módja: Kémia tantárgy, szóbeli vizsga

10.(11.) évfolyam év vége

A vizsga tárgya és módja: Fizika tantárgy, 120 perces írásbeli dolgozat

11.(12.) évfolyam félév

A vizsga tárgya és módja: Biológia tantárgy, szóbeli vizsga

2. sz. melléklet

Felvétel és átvétel az intézménybe

Felvétel az általános iskola 1. osztályába

- Jelentkezés az iskola által kiadott jelentkezési lapon a meghirdetett határidőig lehetséges. Az iskolának nincs kötelező felvételt előíró körzete.
- A felvétel alapja az iskolaérettségi vizsgálat eredménye.
- A jelentkezés elbírálása során előnyben részesülnek az ELTE dolgozóinak gyermekei, valamint azok, akiknek testvére már intézményünk tanulója.

Felvétel a nyolc- és hatosztályos gimnáziumba

- A felvételi lebonyolítása a tanév rendjére vonatkozó mindenkori miniszteri rendelet központi előírásai alapján történik.
- A jelentkezés az angol nyelv mellett másodikként tanulandó idegen nyelv szerint különböző tanulmányi területekre történik.
- A jelentkezéshez feltétel a központi írásbeli megfelelő szintű teljesítésének igazolása. A jelentkezéshez szükséges írásbeli szintet az iskola az írásbeli eredményeinek ismeretében határozza meg, s az írásbeli eredmények átadásával egy időben nyilvánosságra hozza.
- Az iskola szóbeli felvételi vizsgát is tart. A szóbeli vizsga célja és tartalma:
 - a matematikai és kreatív gondolkodás felmérése,
 - a szövegértési és kommunikációs képesség felmérése.A vizsga tartalma nem kötődik konkrét tananyagokhoz.

Továbbhaladás módja az általános iskolából a nyolcosztályos gimnáziumba

- Az általános iskola 4. osztályosai a külső jelentkezőkhöz hasonlóan jelentkezési lapon rangsorolják a kívánt tanulmányi területeket.
- A tanulmányi területekre való besorolás a tanuló korábbi tanulmányai során tapasztalt eredmények figyelembevételével történik.

Átvétel más intézményből

- Átvételhez a szülő-gondviselő, nagykorú tanuló esetén a tanuló, írásbeli kérvénye szükséges.
- Az átvétel feltételei:
 - Betölthető hely az adott évfolyam tanulói létszámában.
 - Az igazgató által évfolyamtól függően előírt tantárgyakból szintfelmérésen való megfelelés.
- Az átvételről az iskola igazgatója dönt.
- Az átvételről az iskola értesíti a tanuló korábbi iskoláját.

3. sz. melléklet

Az értékelés szabályai a nyolc és hat évfolyamos gimnáziumban

A számonkérés formái

Köztudott, hogy a számonkérésnek sokféle formája létezik a tantárgyak jellegétől, a gyermekek életkorától, az adott tananyag tematikájától, s esetleg még más tényezőktől függően. Iskolánkban általánosan alkalmazott formái a következők:

- felelet (írásban röpdolgozat)
- témazáró dolgozat
- házi dolgozat
- A feleletben számon kérjük az előző óra tananyagát és az azt megelőző órák alapvető – a számon kért anyaggal összefüggő – információit. A röpdolgozatban ugyanez történik, csak írásban. Időtartama: kb. 5–20 perc.
- A témazáró dolgozat egy nagy témakör tényanyagát és globális összefüggéseit, megértését vizsgálja. Időtartama: kb. 45–90 perc. Döntő szerepe van az osztályzatok kialakításában, ezért a diákokat alaposan fel kell készíteni összefoglaló és gyakorló órán, órákon. A diákoknak pedig az óráról-órára való tanuláson túl ilyenkor a dolgozatírás időpontjára át kell ismételniük az előző órák tananyagát. Súlyánál, jelentőségénél fogva ajánlatos legalább félévenként egyszer lehetőséget adni a diáknak tudásának újbóli bizonyítására, ha témazáró dolgozata kevésbé sikerült.
- A házi dolgozat otthon megírt esszé.

A számonkéréssel összefüggő előzetes teendők

- A feleletet nem kell előre bejelenteni, hiszen a diák óráról-órára való készülését ellenőrzi, ami a diák tanulmányi kötelessége.
- A témazáró dolgozat esetében egy hétvégének kell eltelnie a bejelentés és a számonkérés között. Ha lehet, vegye figyelembe a tanár, ha hétvégén az iskola által szervezett programon vettek részt a diákok.
- A házi dolgozat bejelentése és beszédese között szintén legalább egy hétvégének kell eltelnie. Ha a dolgozat megírása adatgyűjtést, utánajárást igényel, akkor két hét a határidő.

A számonkérések mennyisége

- Egy héten legfeljebb nyolc témazáró dolgozat íratható, egy nap pedig legfeljebb kettő. Egy témazáró dolgozattal egyenértékű egy házi dolgozat.
- A tanuló hiányzásait figyelembe véve törekedni kell a következő elv betartására: a heti 1-3 óraszámú rendelkező tantárgyak esetén félévente legalább négy, az ennél nagyobb óraszámú tantárgyak esetén félévente legalább hat érdemjegyet kapjon a tanuló, lehetőleg a félév során egyenletesen elosztva.

Érdemjegy közlése

- Az Nktv előírásainak megfelelően a számonkérés nem tölthet be fegyelmező szerepet.
- A félév során szerzett megfelelő számú érdemjegy közlése, az elektronikus naplóba történő bevezetése a tanár részéről kötelező, hogy a tanuló előmenetelét a gondviselő figyelemmel kísérhesse.
- A szóbeli feleletek érdemjegyét legkésőbb a tanóra végéig a diák tudomására kell hozni, kivéve, ha a tanárjelölt óráján történt felelet értékelése a vezetőtanárral való egyeztetést igényel.
- A röpdolgozatra, témazáró és házi dolgozatra kapott jegyről két munkahéten belül értesülnie kell a diákoknak.
- Esszészerű számonkérés esetén legkésőbb négy héten belül kell az érdemjegyet közölni.

- A határidők elmúltával – a diákközösség kérése esetén – meg kell ismétetni a dolgozatot.

A tanulmányi értékelés formái

- Az alsó tagozat 1–2. évfolyamán szöveges értékelés történik. A harmadik év félévétől a negyedik év végéig szöveges és osztályzattal történő értékelés valósul meg párhuzamosan. A készségtárgyakat (rajz, kézművesség, testnevelés, ének) a négy év folyamán csak szövegesen értékeljük.
- A gimnázium 5–13. évfolyamán az erkölcsstan és a dráma (5. évfolyam) kivételével minden tantárgy értékelése osztályzattal történik az értékelés a fenti szabályok szerint.
- Az erkölcsstan és a dráma (5. évfolyam) tárgy értékelése: megfelelt, jól megfelelt, kiválóan megfelelt

4. sz. melléklet

A házi feladat rendszere és követelményei

A házi feladat formái

- szóbeli tanulás
- írásbeli, rajzos ill. gyakorlati feladatmegoldás

A házi feladat célja

- az órán tanultak begyakorlása, elmélyítése, továbbgondolása
- az új tananyag előkészítése
- az órai tananyag elsajátításának visszajelzése a tanár számára
- a vizsgákra való felkészülés elősegítése
- az önálló tanulási stratégiák elsajátítása
- az önálló kutatómunkához szükséges készségek fejlesztése
- az önértékelés, önellenőrzés fejlesztése
- a felelősségtudat, önfegyelem fejlesztése
- az élethosszig tartó önálló ismeretszerzési igény megalapozása

A tanár

- a házi feladatot és a határidőket egyértelműen és világosan jelöli ki
- nem ad olyan feladatot, ami önállóan nem megoldható
- a házi feladatok mennyiségének meghatározásakor figyelemmel van a diákok egyéb tanulmányi kötelezettségeire és pihenési igényére
- hét végére ill. tanítási szünetekre sem ad több feladatot, mint egyik óráról a másokra
- a feladat kihirdetésekor előre jelzi, ha a házi feladatot érdemjeggyel kívánja értékelni
- meggyőződik arról, hogy mindenki érti a feladatot
- rendszeresen ellenőrzi a feladatok teljesítését
- tudatja a tanulókkal a házi feladat késedelmes vagy hiányos teljesítésének következményeit

A tanuló

- teljesíti a feladatokat a határidők betartásával
- igyekszik önállóan, legjobb tudása szerint készülni az órákra
- időben jelzi a tanárnak, ha segítségre szorul

A szülő

- a házi feladaton keresztül tájékozódhat az iskolában folyó munkáról és nyomon követheti gyermeke tanulmányi előrehaladását
- az otthoni feladatok figyelemmel kísérésével, a felkészüléshez szükséges feltételek biztosításával hozzájárul gyermeke iskolai eredményeihez.

A napközi és a tanulószoba

- (6-13 év) biztosítja a helyet és időt az önálló írásbeli házi feladatok megoldásához és a szóbeli felkészüléshez. Komplex célja a kötelesség- és feladattudat fejlesztése, ezáltal az önálló felelősségvállalás képességének formálása is. Az alsó tagozaton az írásbeli házi feladatok megoldására szánt idő naponta max. 45 perc. Megtervezésére és betartására a tanítók gondosan ügyelnek.

5. sz. melléklet

A tanulók magatartásának értékelése

Az elektronikus naplóban és a bizonyítványban a magatartás szó alatt csak a magaviseletet minősítjük (ld. I. pont). A tanuló közösségi munkájáról önálló értékelést adunk (ld. II. pont).

I. A magaviselet értékelése

A magaviselet értékelése lehet: példás, jó, változó, rossz.

A magaviseletről félévenként, az osztályozó konferencián az osztályban tanító tanárok testületével közösen az osztályfőnök dönt. Az egyes tanulók magaviseletének minősítését, az osztályozó értekezlet előtti részletes tájékozódás és az osztály diákvezetőivel való egyeztetés után az osztályfőnök terjeszti elő. (A magatartás szót ezen túl a fenti értelemben használjuk.)

Példás minősítést kap az a tanuló,

- aki figyel az órán, aktivitásával lehetőség szerint segíti a tanár munkáját
- aki pontos, megbízható, udvarias, segítőkész
- akinek munkafegyelme, viselkedése, erkölcsi magtartása kifogástalan

Példás minősítést nem kaphat az a tanuló,

- akinek a tanév folyamán három vagy több igazolatlan órája van
- akinek osztályfőnöki, igazgatóhelyettesi, illetve igazgatói intője van
- akinek kettő vagy több elmarasztaló szaktanári bejegyzése van
- aki (az itt felsoroltakon kívül) megszegi a házirendben leírt szabályokat
- akinek magaviseletét a konferencián legalább két tanár nem minősíti példásnak

Roszs minősítést kap az a tanuló,

- akinek legalább 13 igazolatlan órája van
- akinek súlyos fegyelmi vétségei miatt igazgatói intője van
- aki kirívó viselkedésével rendszeresen akadályozza a tanár munkáját
- aki veszélyezteti társai erkölcsi és szellemi fejlődését

A jó és a változó minősítés a tanuló egyéb (pl. családi, szociális stb.) körülményeit is figyelembe véve dönthető el.

II. A közösségi munka értékelése

A közösségi munka értékelése lehet: osztályfőnöki, tantestületi, igazgatói dicséret.

A magatartás közösségi munkára vonatkozó összetevői külön hangsúlyt kapnak. Alapvetően három kategóriába sorolhatók a diákok azon tevékenységei, melyek a nevelés szempontjából rendkívül fontosak, ezért minden kollégától megkülönböztetett figyelmet érdemelnek.

1. Aktivitás: osztályprogramok, diákönkormányzati vállalások, ifi-munka, énekkar, sportkör, rendezvények, táborok stb.
2. Kreativitás: diákköri munka, kiállítások, irodalmi, zenei műsorok, diákszínpad, évkönyv, iskolaújság, iskolarádió, honlap stb.
3. Szociális munka: tanítási időn kívüli vállalások
 - Iskolán belül: korrepetálás, patronálás, takarítás (szertárakban, osztálytermekben, iskola környékén)
 - Iskolán kívül: hátrányos helyzetű gyermekek támogatása, idős emberek támogatása

Ezek értékelése történhet

- osztályközösség előtt: szóbeli, írásbeli osztályfőnöki, tantestületi, igazgatói dicsérettel
- kiemelkedő esetekben az igazgató által az iskolaközösség előtti dicsérettel (Radnóti-
napon, tanévzárón, tanévnyitón)

Ha egy tanuló a fent említett tevékenységi formák valamelyikében kiemelkedő, és ezért az iskolaközösség előtt dicséretet kap, azt a bizonyítványába és a törzskönyvbe is be kell jegyezni.

6. sz. melléklet

A tanulók szorgalmának értékelése

A szorgalom értékelésével a tanulónak a tanulmányi munkához való viszonyát fejezzük ki az alábbi szempontok alapján.

Tanulmányi eredmény:

- a tanuló képességei, adottsága, körülményei és a teljesítmény (tanulmányi eredmény) viszonya,
- a tanulmányi eredmény alakulása az előző félév vagy tanév végéhez viszonyítva,
- igény a tanulmányi eredmény javítására.

A tanuláshoz való viszony:

- önállóság, rendszeresség, igényesség a tanulásban,
- az órákra való felkészülés,
- órai aktivitás.

Tanórán kívüli tanulmányi munka:

- igény az önképzésre, önművelésre,
- szakkörökön való (aktív) részvétel,
- tanulmányi versenyeken elért eredmény.

A szorgalom értékelése: példás, jó, változó, hanyag,